

SEJM

RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

IV kadencja

Prezes Rady Ministrów

RM 10-3-03

Druk nr 1282
Warszawa, 20 stycznia 2003 r.

Pan

Marek Borowski

Marszałek Sejmu

Rzeczypospolitej Polskiej

Na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. przedstawiam Sejmowi Rzeczypospolitej Polskiej projekt ustawy

- o ratyfikacji Drugiego protokołu dodatkowego do Europejskiej Konwencji o pomocy prawnej w sprawach karnych.

W załączeniu przedstawiam także opinie dotyczącą zgodności proponowanych regulacji z prawem Unii Europejskiej.

Ponadto uprzejmie informuję, że do prezentowania stanowiska Rządu w tej sprawie w toku prac parlamentarnych zostali upoważnieni Minister Spraw Zagranicznych oraz Minister Sprawiedliwości.

Z wyrazami szacunku

/-/ Leszek Miller

W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej

PREZYDENT
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

podaje do powszechnej wiadomości:

W dniu 8 listopada 2001 r. w Strasburgu sporządzony został Drugi protokół dodatkowy do Europejskiej Konwencji o pomocy prawnej w sprawach karnych

Po zapoznaniu się z powyższym Protokołem, w imieniu Rzeczypospolitej Polskiej oświadczam, że:

- został on uznany za słuszny zarówno w całości, jaki i każde z postanowień w nim zawartych,
- jest przyjęty, ratyfikowany i potwierdzony z zastrzeżeniem do artykułu 17 niniejszego Drugiego Protokołu,
- będzie niezmiennie zachowywany.

Na dowód czego wydany został Akt niniejszy, opatrzony pieczęcią Rzeczypospolitej Polskiej

Dano w Warszawie, dnia..... 2003 r.

PREZYDENT
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Aleksander Kwaśniewski

PREZES RADY MINISTRÓW

Leszek Miller

Projekt

U S T A W A

z dnia

o ratyfikacji Drugiego Protokołu dodatkowego do Europejskiej Konwencji o pomocy prawnej w sprawach karnych.

Art. 1. Wyraża się zgodę na dokonanie przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej ratyfikacji Drugiego Protokołu dodatkowego do Europejskiej Konwencji o pomocy prawnej w sprawach karnych, sporządzonego w Strasburgu dnia 8 listopada 2001 r.

Art. 2. Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

UZASADNIENIE

I. Potrzeba i cel związania się przez Polskę Protokołem

Wypracowany w ramach Rady Europy Drugi Protokół dodatkowy do Konwencji o pomocy prawnej w sprawach karnych z 20 kwietnia 1959 r. został otwarty do podpisu 8 listopada 2001 r.

Dotychczas został podpisany przez 20 państw członkowskich Rady Europy, tj. Belgię, Bułgarię, Cypr, Danię, Francję, Niemcy, Grecję, Islandię, Irlandię, Holandię, Norwegię, Malte, Portugalię, Polskę, Rumunię, Szwajcarię, Szwecję, Byłą Jugosłowiańską Republikę Macedonii, Ukrainę, Wielką Brytanię. Protokół został ratyfikowany przez Albanie.

Protokół wejdzie w życie po złożeniu trzeciego instrumentu ratyfikacyjnego, przyjęcia lub zatwierdzenia.

Do Protokołu mogą przystąpić wyłącznie Państwa Strony Europejskiej Konwencji o pomocy prawnej w sprawach karnych z 20 kwietnia 1959 r.

Polska ratyfikowała Konwencję, a umowa ta weszła w życie w stosunku do Polski 17 czerwca 1996 r. Polska podpisała Protokół w dniu 11 września 2002 r.

Protokół ma na celu stworzenie ram prawnych dla bardziej efektywnej i dostosowanej do współczesnych potrzeb współpracy międzynarodowej w zakresie pomocy prawnej w sprawach karnych. Stanowi on unowocześnienie i uzupełnienie regulacji kształtujących formy i zakres udzielania międzynarodowej pomocy prawnej w sprawach karnych przewidzianych przez Europejską Konwencję o pomocy prawnej w sprawach karnych, z 20 kwietnia 1959 r., będącą najszerzej stosowanym w Europie instrumentem prawnym z zakresu pomocy prawnej w sprawach karnych.

Przystąpienie przez Polskę do Protokołu pozwoli na podniesienie standardu współpracy międzynarodowej w zakresie obrotu w sprawach karnych. Dotychczas jedyna ogólna modyfikacja Konwencji, podnosząca standard współpracy między państwami członkowskimi

Rady Europy, została wprowadzona przez Protokół dodatkowy z 17 marca 1978 r. Dalsze modyfikacje form współpracy określonych przez Konwencję z 1959 r. odbywały się w oparciu o umowy dwustronne (Polska jest stroną Protokołu z 1978 r., zawierała również takie umowy), ich zasięg był zatem ograniczony. Protokół natomiast stwarza możliwość rozciągnięcia bardziej zaawansowanego poziomu współpracy na większą liczbę państw, co bez wątpienia podniesie również efektywność tej formy współpracy międzynarodowej.

Związanie się przez Polskę Protokołem jest ważne także w kontekście negocjacji akcesyjnych z Unią Europejską. Rozwiązania przyjęte w Protokole są bowiem w ogromnej części tożsame z rozwiązaniami zawartej w ramach UE Konwencji z 29 maja 2000 r. o pomocy prawnej w sprawach karnych, określającej standard współpracy między państwami członkowskimi UE. Związanie się Protokołem będzie stanowiło jednocześnie element przygotowania do implementacji Konwencji UE.

II. Zakres zmian przewidzianych przez Protokół

Zakres zmian przewidzianych przez Protokół jest bardzo szeroki. Protokół nowelizuje część przepisów Konwencji, przyjmuje nowe rozwiązania mieszczące się w klasycznej formule pomocy prawnej, jak również wprowadza formy współpracy dotychczas utożsamiane wyłącznie ze współpracą policyjną.

Najpoważniejsze zmiany wprowadzone przez Protokół modyfikujące postanowienia Konwencji są następujące:

Protokół rozszerza zakres przedmiotowy współpracy na sprawy, których ściganie należy do właściwości organów administracyjnych, jeżeli od decyzji takich organów istnieje możliwość odwołania się do sądu. Pozwala również na stosowanie wzajemnej pomocy w sprawach dotyczących odpowiedzialności osób prawnych za przestępstwa (art.1).

Wprowadza też znaczące zmiany w zakresie przekazywania wniosków o pomoc prawną. Zgodnie z Protokołem wnioski mogą być przekazywane, bądź za pośrednictwem ministerstw sprawiedliwości, bądź bezpośrednio między organami sądowymi (art. 4). Od reguły tej przewidziane zostały wyjątki. Jest to model pośredni między regulacją przyjętą przez Konwencję z 1959 r. przewidującą jako regułę przekazywanie wniosków za pośrednictwem ministerstw sprawiedliwości, a bardziej radykalnym rozwiązaniem przyjętym w Konwencji

Unii Europejskiej o pomocy prawnej w sprawach karnych z 29 maja z 2000 r., wskazującym jako regułę bezpośrednie przekazywanie wniosków między organami sądowymi.

Protokół wprowadza ponadto nieznaną Konwencji z 1959 r. możliwość bezpośredniego przekazywania, w określonych przypadkach, wniosków między organami sądowymi a organami administracyjnymi.

Przyspieszeniu i uproszczeniu doręczania pism i orzeczeń sądowych służy nowa regulacja umożliwiająca organom sądowym bezpośrednie przesyłanie pism i orzeczeń sądowych osobom przebywającym na terytorium innej strony drogą pocztową (art.16).

Inne zmiany zmierzające do usprawnienia pomocy prawnej w jej klasycznych ramach to: zmiana w zakresie prawa właściwego dla wykonania wniosku - odejście od wyłącznej właściwości prawa strony wezwanej dla wykonania wniosku i dopuszczenie możliwości wykonywania wniosków w oparciu o prawo strony występującej z wnioskiem, przy czym możliwość ta jest obwarowana warunkiem zgodności z podstawowymi zasadami porządku prawnego strony wezwanej (art.8); wprowadzenie nowej regulacji kształtującej warunki przekazania za granicę przedmiotów pochodzących z przestępstwa celem ich wydania osobom pokrzywdzonym (art.12). W celu usprawnienia współpracy Protokół przewiduje również przekazywanie między stronami z własnej inicjatywy informacji mogących przyczynić się stronie otrzymującej takie informacje do wszczęcia postępowania karnego lub dostarczyć nowych dowodów do już prowadzonego postępowania karnego (art. 11). Uzupełnione zostały także regulacje dotyczące tymczasowego przekazywania osób pozbawionych wolności (art.13).

Dla efektywności wykonywania pomocy prawnej w sprawach karnych ważna jest często szybkość działań zmierzających do zachowania środków dowodowych czy ochrony zagrożonych interesów prawnych. Celowi temu służy wprowadzona przez art. 24 Protokołu możliwość stosowania środków tymczasowych, jeszcze przed wpłynięciem wniosku.

Protokół stwarza także podstawy do wykorzystywania nowoczesnych urządzeń technicznych do wykonywania pomocy prawnej. W tym zakresie wprowadza możliwość przesłuchiwanie świadków i biegłych w formie videokonferencji oraz konferencji telefonicznej (art.9 i 10). W przypadku videokonferencji wskazuje na możliwość przesłuchania w tej formie również podejrzanego czy oskarżonego, przy czym przesłuchanie podejrzanego jest uzależnione od zawarcia dodatkowego porozumienia między stronami. Państwa mogą składać oświadczenia

czy zamierzają skorzystać z możliwości przesłuchiwania podejrzanego lub oskarżonego w formie videokonferencji.

Uwzględniając okoliczność, że często transgraniczny charakter przestępstw wymaga współpracy właściwych organów różnych państw, Protokół tworzy ramy do powoływania wspólnych zespołów dochodzeniowych dla wykonywania współpracy w konkretnych sprawach o charakterze transgranicznym (art.20). Wykorzystywanie danych o charakterze osobowym, jakie ma miejsce w związku z wykonywaniem wniosków, spowodowało konieczność zamieszczenia w Protokole również regulacji z tego zakresu (art.26).

Największą nowością w zakresie współpracy prawnej w sprawach karnych jest włączenie w jej ramy form współpracy zastrzeżonych dotychczas dla współpracy policyjnej, takich jak: obserwacja transgraniczna, dostawa niejawnie nadzorowana, operacja pod przykryciem (art. 17, 18, 19).

Protokół, przyjmując radykalne rozwiązania w zakresie podniesienia poziomu współpracy międzynarodowej w sprawach karnych, przewiduje jednocześnie możliwość składania dużej liczby oświadczeń i zastrzeżeń. Stwarza w ten sposób dużą elastyczność w zakresie doboru standardu współpracy, co przy zróżnicowanych systemach prawnych państw członkowskich Rady Europy ma istotne znaczenie i umożliwia związane się Protokołem większej liczbie tych państw.

Przewidziana jest możliwość złożenia zastrzeżeń o niestosowaniu artykułów 16-20, tj. przesyłania pism i orzeczeń sądowych za pośrednictwem poczty oraz współpracy w zakresie: prowadzenia obserwacji transgranicznej, wykonywania dostaw niejawnie nadzorowanych, prowadzenia operacji pod przykryciem oraz tworzenia wspólnych zespołów dochodzeniowych.

III. Zakres dostosowań prawa polskiego

Implementacja postanowień Protokołu do prawa polskiego nie będzie łączyła się z koniecznością wprowadzania daleko idących zmian legislacyjnych.

Jest to konsekwencja wcześniejszych zmian w prawie polskim (zmian, które już weszły w życie oraz zmian będących już w fazie projektowej) oraz samowykonalnego charakteru znacznej części postanowień Protokołu - co umożliwi ich bezpośrednie stosowanie, jak również możliwości kształtowania standardu współpracy przy wykorzystywaniu zastrzeżeń.

Zarówno przepisy nowelizujące regulacje Konwencji, jak również nowe rozwiązania mieszczące się w klasycznej formule pomocy prawnej, wprowadzone przez Protokół, nie będą wymagały dalszych zmian w prawie wewnętrznym. Natomiast pewne zmiany będą konieczne w związku z implementacją przewidzianych przez Protokół tzw. specjalnych technik operacyjnych (dostawa niejawnie nadzorowana, operacja pod przykryciem).

Rozszerzenie zakresu przedmiotowego wykonywania pomocy na postępowania prowadzone przez organy administracyjne oraz postępowania, które w państwie wzywającym łączyłyby się z odpowiedzialnością osób prawnych, nie będzie rodziło w praktyce problemów.

Już obecnie bezpośrednio na podstawie postanowień Protokołu byłoby możliwe wykonywanie takiej współpracy.

Jakkolwiek prawo polskie nie przewiduje obecnie odpowiedzialności osób prawnych za przestępstwa (poza niewielkim wyjątkiem wprowadzonym przez ustawę o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji), to brak ten nie rodziłby w praktyce problemów z wykonywaniem przez Polskę wniosków związanych w państwie wzywającym z odpowiedzialnością osób prawnych. Znamię strony podmiotowej przestępstwa – okoliczność, że zostało popełnione przez osobę prawną nie jest bowiem przesłanką decydującą o kwestii istnienia bądź braku podwójnej karalności. Zatem również wykonywanie przez Polskę wniosków, o których mowa w artykule 5 Konwencji z 1959 r., nie stanowiłoby problemu.

Ponadto, w Parlamencie znajduje się projekt ustawy wprowadzającej odpowiedzialność osób prawnych za przestępstwo. Projekt ten zawiera również przepis, który umożliwia wykonywanie wniosków o pomoc prawną pochodzących od wszystkich właściwych organów państw obcych, w tym również od organów administracyjnych właściwych w sprawach postępowań dotyczących odpowiedzialności osób prawnych za przestępstwo.

Prawo polskie nie stoi również w sprzeczności z przepisem artykułu 8 Protokołu wskazującym odstępstwa od zasady stosowania prawa strony wezwanej dla wykonania wniosku. Prawu polskiemu znana jest bowiem zasada subsydiarności w stosowaniu prawa w odniesieniu do wniosków państw obcych o pomoc prawną w sprawach karnych (art.588 § 4 Kpk).

Przepisy Protokołu dotyczące trybu przekazywania wniosków o pomoc prawną, jak również przepisy dotyczące doręczeń mogą być stosowane bezpośrednio, nie wymagają zatem zmian w prawie wewnętrznym. Konieczne będzie natomiast, ze względów organizacyjnych jak również dla utrwalenia jednolitej praktyki w skali całego kraju, złożenie oświadczenia, że kierowane do Polski wnioski dotyczące przesłuchania w formie videokonferencji oraz przesłuchania w formie konferencji telefonicznej muszą być przesyłane za pośrednictwem polskiego Ministerstwa Sprawiedliwości.

Projekt zmian Kodeksu postępowania karnego, wchodzący w skład projektu nowelizacji kodyfikacji karnych (tzw. projekt „prezydencki” – przesłany do Sejmu w grudniu 2001 r.) - przewiduje dwie ważne regulacje z punktu widzenia implementacji Protokołu. Pierwsza z nich, zawarta w art. 589a Projektu, to przepisy określające zasady postępowania z osobami pozbawionymi wolności na terytorium państwa obcego, które zostały tymczasowo wydane w celu złożenia zeznań (rozstrzyga rysującą się na tle stosowania Konwencji kwestię podstawy umieszczania osób tymczasowo przekazywanych do Polski w warunkach pozbawienia wolności), druga to zawarte w art. 177 § 1a Projektu, przepisy rozszerzające możliwości stosowania urządzeń technicznych w celu prowadzenia przesłuchania świadków na odległość.

Przyjęcie w prawie polskim przepisu o dopuszczalności prowadzenia przesłuchania świadka na odległość przy użyciu urządzeń technicznych w połączeniu z możliwością bezpośredniego stosowania zawartych w Protokole przepisów dotyczących przesłuchań świadków i biegłych w formie videokonferencji i telekonferencji w ramach pomocy prawnej tworzą pełne ramy do wykonywania tej współpracy. Warto dodać, że koszty związane z przeprowadzeniem takich konferencji obciążają stronę wzywającą.

Celowe jest natomiast, na obecnym poziomie współpracy w ramach Rady Europy, złożenie oświadczenia o niewykorzystywaniu możliwości przesłuchania przy użyciu videokonferencji podejrzanego lub oskarżonego. Protokół wskazuje jedynie na istnienie możliwości przesłuchiwanie podejrzanego lub oskarżonego w formie videokonferencji, po uprzednim zawarciu stosownych porozumień, podobne rozwiązanie proponuje Konwencja o pomocy

prawnej w sprawach karnych między Państwami Członkowskimi UE z 29 maja 2000 r. Pełna fakultatywność wprowadzenia tej formy współpracy przewidziana w obu wyżej wskazanych instrumentach prawnych świadczy o dużej ostrożności z jaką zostało potraktowane odstępstwo od powszechnie przyjętego standardu osobistego udziału podejrzanego czy oskarżonego w postępowaniu karnym. Rezygnacja z osobistego stawiennictwa podejrzanego czy oskarżonego w postępowaniu karnym jest poważną ingerencją w gwarancję praw osób podejrzanych i oskarżonych i nie spotyka się z powszechną akceptacją.

Na gruncie polskim gwarancje praw podejrzanego do udziału w postępowaniu karnym zapewnia art. 316 § 1 Kpk, w odniesieniu do oskarżonego art. 374 § 1 Kpk.

Nie można wykluczyć, że w przyszłości rozwój i zbliżenie prawa karnego pozwoli na wykonywanie współpracy międzynarodowej w tej formie, jednakże w chwili obecnej, zważywszy na zbyt duże zróżnicowanie systemów prawa karnego wśród państw członkowskich Rady Europy, nie jest to możliwe.

Prawo polskie zna instytucję dostawy niejawnie nadzorowanej oraz operacji pod przykryciem. Przeprowadzanie czynności przez funkcjonariuszy policji w ramach obu technik odbywa się pod nadzorem organów prokuratury. W przypadku dostawy niejawnie nadzorowanej ustawa przewiduje obowiązek niezwłocznego zawiadomienia właściwego miejscowo prokuratora okręgowego o wydanym zarządzeniu dotyczącym dostaw niejawnie nadzorowanych, prokurator jest również uprawniony do nakazania zaniechania prowadzenia czynności. Prowadzenie operacji pod przykryciem jest uzależnione bezpośrednio od pisemnej zgody właściwego miejscowo prokuratora okręgowego. Celowe byłoby zawężenie współpracy realizowanej w oparciu o Protokół, w zakresie obu technik, do współpracy policji. Dla pełnej implementacji Protokołu w odniesieniu do dostawy niejawnie nadzorowanej i operacji pod przykryciem będzie konieczne wprowadzenie zmian w ustawie o policji (ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji - Dz.U. z 2000 r. Nr 101, poz. 1092 z późniejszymi zmianami) rozszerzających ramy wykorzystywania tych technik na wykonywanie wniosków państw obcych.

Do wykonywania wniosków o utworzenie wspólnych zespołów dochodzeniowych będzie konieczne zawieranie indywidualnych porozumień dla poszczególnych spraw.

Ze względu na typowo policyjny charakter współpracy w zakresie obserwacji transgranicznej, należy złożyć zastrzeżenie o niewykonywaniu tej formy współpracy w ramach Protokołu. Może być ona na obecnym etapie wykonywana na podstawie dwustronnych umów o

współpracy służb wewnętrznych (przygotowana została już taka umowa z Niemcami, resort spraw wewnętrznych prowadzi przygotowania do wypracowania dalszych umów tego typu). Docelowo, zarówno instytucja obserwacji transgranicznej, jak również pościgu transgranicznego powinny znaleźć się w regulacjach implementujących Konwencję wykonawczą Schengen z 1990 r.

III. Skutki i tryb związania się umową

Związanie się Polski Konwencją nie spowoduje znaczących obciążeń Skarbu Państwa poza zwykłymi kosztami wynikającymi z wykonywania wniosków o pomoc prawną. Pewne dodatkowe koszty będą łączyły się z wykonywaniem pomocy prawnej w nowych formach (przede wszystkim będzie konieczny zakup pewnej ilości sprzętu technicznego do przeprowadzania videokonferencji w większych jednostkach sądowych i prokuraturach). Trzeba przy tym pamiętać, że koszty videokonferencji i konferencji telefonicznej obciążają stronę wzywającą oraz, że możliwe jest również korzystanie z wyposażenia technicznego strony wzywającej. Protokół przewiduje ponadto, że koszty znaczące i nadzwyczajne będą podlegały rozliczeniu między stronami, które będą dokonywać uzgodnień w tym zakresie. Wysokości tych kosztów nie da się precyzyjnie określić wobec niemożności przewidzenia skali udzielanej pomocy prawnej. Koszty te nie będą jednak w sposób znaczący wyższe od obecnie ponoszonych kosztów udzielania pomocy prawnej na podstawie Europejskiej Konwencji o pomocy prawnej w sprawach karnych. Koszty finansowe ponoszone będą przez budżet wymiaru sprawiedliwości, a w zakresie wykorzystywania technik specjalnych z budżetu resortu spraw wewnętrznych.

Konwencja podlega ratyfikacji za uprzednią zgodą wyrażoną w ustawie, zgodnie z artykułem 89 ust. 1 pkt. 5 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, ponieważ dotyczy spraw uregulowanych w ustawie (ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 1999 r. Nr 89, poz. 555).

**SEKRETARZ
KOMITETU INTEGRACJI EUROPEJSKIEJ
SEKRETARZ STANU
W MINISTERSTWIE SPRAW ZAGRANICZNYCH**

Prof. dr hab. Danuta Hübner

Sekr. Min. DH/ 77 /2003/DPE-kcg

Warszawa, 14.01. 2003 r.

**Pan
Aleksander Proksa
Sekretarz Rady Ministrów**

Opinia o zgodności:

- projektu uchwały Rady Ministrów w sprawie przedłożenia Drugiego Protokołu dodatkowego do Europejskiej Konwencji o pomocy w sprawach karnych, sporządzonego w Strasburgu dnia 8 listopada 2001r., do ratyfikacji,
 - projektu ustawy o ratyfikacji Drugiego Protokołu dodatkowego do Europejskiej Konwencji o pomocy prawnej w sprawach karnych,
- z prawem Unii Europejskiej, wyrażona na podstawie art. 2 ust. 1 pkt. 2 ustawy z dnia 8 sierpnia 1996 r. o Komitecie Integracji Europejskiej (Dz. U. Nr 106 poz. 49), przez Sekretarza Komitetu Integracji Europejskiej, Minister Danutę Hübner, działającą z upoważnienia Przewodniczącego Komitetu Integracji Europejskiej.

Stanisław Rade Ministrów

W związku z przedłożonymi projektami (pismo nr RM-10-3-03, RM-111-3-03), uprzejmie informuję, że nie zgłaszam uwag.

Pozwalam sobie również stwierdzić, iż:

- I. Wypracowany w ramach Rady Europy Drugi Protokół dodatkowy do Konwencji o pomocy prawnej w sprawach karnych z 20 kwietnia 1959 r. został otwarty do podpisu 8 listopada 2001 r. Protokół ma na celu stworzenie ram prawnych dla bardziej efektywnej i dostosowanej do współczesnych potrzeb współpracy międzynarodowej w zakresie pomocy prawnej w sprawach karnych. Stanowi on unowocześnienie i uzupełnienie regulacji kształtujących formy i zakres udzielania międzynarodowej pomocy prawnej w sprawach karnych, przewidzianych przez Europejską Konwencję o pomocy prawnej w sprawach karnych z 1959 r.

- II. W art. 29 Traktatu o Unii Europejskiej podkreśla się, że celem Unii jest zapewnienie obywatelom wysokiego poziomu bezpieczeństwa w obszarze wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości, poprzez podejmowanie wspólnych działań w zakresie współpracy policyjnej i sądowej w sprawach karnych. W art. 31 TUE przewidziano, że wspólne działania w zakresie współpracy sądowej w sprawach karnych obejmują m.in. ułatwienie i przyspieszanie współpracy pomiędzy kompetentnymi ministerstwami i organami sądowymi w odniesieniu do postępowania i wykonywania decyzji.
- III. W odniesieniu do przedmiotu przedłożonego Protokołu, należy zauważyć, że w ramach Unii Europejskiej przyjęto Konwencję, na podstawie art. 34 TUE, o wzajemnej współpracy w sprawach karnych pomiędzy państwami członkowskimi Unii Europejskiej (Dz. Urz. WE nr C 197, 12.07.2000). Konwencja ta nie weszła jeszcze w życie (nie została ratyfikowana przez wszystkie państwa członkowskie).
- Wymieniona konwencja UE pełni rolę służebną w stosunku do Konwencji Rady Europy o pomocy prawnej w sprawach karnych z 20 kwietnia 1959 roku, której stronami są również poszczególne państwa członkowskie UE i która zaliczana jest do *acquis communautaire*, do którego Polska musi się dostosować. Jej zadaniem jest ułatwienie stosowania Konwencji Rady Europy między państwami członkowskimi przez uzupełnienie jej przepisów, co nie uchybia bardziej korzystnym postanowieniom zawartym w umowach dwustronnych lub wielostronnych między tymi państwami (artykuł 1 konwencji UE). Konwencja Rady Europy stosowana będzie (po ratyfikacji konwencji UE przez wszystkie państwa członkowskie) w zakresie nie uregulowanym przez Konwencję UE.
- Nie ma zatem konieczności badania zgodności szczegółowych rozwiązań przedłożonego Protokołu z ww. Konwencją UE.
- IV. Problematyka uproszczenia procedury pomocy w sprawach karnych uregulowana jest także w rozdziale II Układu Wykonawczego do Konwencji z Schengen (Dz. Urz. WE nr L 239, 22.09.2000).
- Postanowienia Układu również mają na celu uzupełnienie i ułatwienie stosowania Konwencji Rady Europy o pomocy w sprawach karnych (art. 48 Układu Wykonawczego).
- V. Zawieranie umów oraz ratyfikowanie konwencji międzynarodowych jest jednym ze środków o charakterze ogólnym, podejmowanym przez państwa członkowskie Unii Europejskiej w celu wypełnienia zobowiązań wynikających zarówno z poszczególnych postanowień Traktatu, jak i działań podejmowanych przez organy Wspólnoty.

Według dyspozycji Artykułu 10 Traktatu Ustanawiającego Wspólnotę Europejską, państwa członkowskie powinny powstrzymać się od podejmowania wszelkich działań, które mogłyby zagrażać realizacji celów tego Traktatu. Ponadto, zgodnie z treścią Artykułu 5 TWE oraz Artykułu 5 Traktatu o Unii Europejskiej Wspólnota działa tylko w ramach uprawnień przyznanych jej w Traktatach.

Problematyka prawa karnego oraz jurysdykcji sądów zasadniczo nie należy do zagadnień regulowanych przez prawo wspólnotowe, lecz jedynie przez środki prawne przyjęte w ramach III filaru UE (w tym ww. konwencje międzynarodowe).

Kwestie zawierania, podpisywania i ratyfikowania umów międzynarodowych w zakresie prawa karnego, zgodnie z zasadami wyrażonymi w ww. artykułach należą więc do kompetencji państw członkowskich i stanowią przedmiot prawa międzynarodowego publicznego.

- VI. W konkluzji stwierdzam, że z punktu widzenia prawa Unii Europejskiej nie ma przeszkód do ratyfikacji przez Polskę Drugiego Protokołu Dodatkowego do Europejskiej Konwencji o pomocy prawnej w sprawach karnych.**

Z poważaniem,

Z up. Sekretarza Komitetu
Integracji Europejskiej
PODSEKRETARZ STANU

Jarosław Pietras

Do uprzejmej wiadomości:
Pan Grzegorz Kurczuk
Minister Sprawiedliwości

Zastrzeżenie i oświadczenia do Drugiego Protokołu do Europejskiej Konwencji o pomocy prawnej w sprawach karnych z 20 kwietnia 1959r.

I. Zastrzeżenie.

Na podstawie artykułu 33 ustęp 2 Rzeczpospolita Polska zastrzega sobie prawo nie wykonywania wniosków dotyczących obserwacji transgranicznej (artykuł 17).

II. Oświadczenia.

1. Zgodnie z artykułem 4 ustęp 8 Rzeczpospolita Polska oświadcza, że zastrzega sobie prawo poddania wykonania wniosków o pomoc prawną następującym warunkom:

Wnioski obce o pomoc prawną dotyczące przesłuchania świadków lub biegłych w formie videokonferencji lub konferencji telefonicznej powinny być przesyłane za pośrednictwem polskiego Ministerstwa Sprawiedliwości (artykuł 4 ustęp 8 litera d)

2. Zgodnie z artykułem 9 ustęp 9 Rzeczpospolita Polska oświadcza, iż nie zamierza wykorzystywać możliwości przesłuchiwanie podejrzanego lub oskarżonego w formie videokonferencji (artykuł 9 ustęp 8).

3. Zgodnie z artykułem 13 ustęp 7 Rzeczpospolita Polska składa następujące oświadczenie :
Rzeczpospolita Polska może odmówić wykonania wniosku w przedmiocie tymczasowego przekazania, jeżeli osoba pozbawiona wolności w państwie wzywającym nie wyraża na nie zgody.

4. Zgodnie z artykułem 18 ustęp 4 i artykułem 19 ustęp 4 Rzeczpospolita Polska oświadcza, iż organem właściwym dla wykonania wniosków określonych w tych artykułach jest Komendant Główny Policji.

DRUGI PROTOKÓŁ DODATKOWY DO EUROPEJSKIEJ KONWENCJI O POMOCY PRAWNEJ W SPRAWACH KARNYCH

Państwa Członkowskie Rady Europy, sygnatariusze niniejszego Protokołu,

Mając na uwadze swoje zobowiązania wynikające ze Statutu Rady Europy;

Pragnąc przyczynić się do wzmocnienia ochrony praw człowieka, obrony Państwa prawa i zachowania demokratycznego charakteru społeczeństwa;

Uznając, iż dla osiągnięcia tego celu jest pożądane wzmocnienie zdolności indywidualnej i zbiorowej do reagowania na przestępczość;

Zdecydowane zmodyfikować i uzupełnić pod niektórymi względami Europejską Konwencję o pomocy prawnej w sprawach karnych, sporządzoną w Strasburgu dnia 20 kwietnia 1959 r. (zwanej dalej „Konwencją”), a także postanowienia Protokołu dodatkowego do Konwencji, sporządzonego w Strasburgu dnia 17 marca 1978 r.;

Mając na względzie postanowienia Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, sporządzonej w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r. i Konwencji o ochronie osób w związku z automatycznym przetwarzaniem danych osobowych, sporządzonej w Strasburgu dnia 28 stycznia 1981 r.,

uzgodniły co następuje:

Rozdział I

Artykuł 1

Zakres stosowania

Artykuł 1 Konwencji zostaje zastąpiony przez następujące postanowienia:

- „ 1. Strony zobowiązują się, do udzielania sobie, zgodnie z postanowieniami niniejszej Konwencji i w jak najkrótszym czasie, możliwie najszerszej pomocy prawnej w sprawach o przestępstwa, których ściganie należy, w chwili występowania z wnioskiem, do właściwych organów sądowych Strony wzywającej.
2. Postanowień niniejszej Konwencji nie stosuje się do wykonywania orzeczeń o aresztowaniu i orzeczeń skazujących ani do przestępstw wojskowych nie będących przestępstwami pospolitymi.
3. Pomocy prawnej można również udzielić w odniesieniu do czynów karalnych według prawa wewnętrznego Strony wzywającej lub Strony wezwanej których ściganie, należy do właściwości organów administracyjnych, jeżeli od decyzji takich organów istnieje możliwość odwołania się do sądu właściwego w sprawach karnych.
4. Udzielenia pomocy prawnej nie można odmówić wyłącznie na tej podstawie, że czyny, których dotyczy wnioski mogą wiązać się w Stronie wzywającej z odpowiedzialnością osoby prawnej”.

Artykuł 2

Udział organów Strony wzywającej

Artykuł 4 Konwencji uzupełnia się w następujący sposób; pierwotny artykuł 4 Konwencji oznacza się jako ustęp 1, a poniższe postanowienia jako ustęp 2:

„2. Wnioski o dopuszczenie udziału przedstawicieli tych organów lub zainteresowanych osób, nie powinny zostać odrzucone, jeżeli udział odpowiada lepiej potrzebom Strony wzywającej, a w konsekwencji pozwala uniknąć występowania z wnioskami dodatkowymi”.

Artykuł 3

Tymczasowe przekazanie na terytorium Strony wzywającej osób pozbawionych wolności

Artykuł 11 Konwencji zostaje zastąpiony przez następujące postanowienia:

„1. Osobę pozbawioną wolności, o której osobiste stawiennictwo w celu przeprowadzenia czynności w ramach postępowania karnego, z wyłączeniem stawiennictwa w celu osądzenia, wnosi Strona wzywająca, przekazuje się czasowo na jej terytorium pod warunkiem zapewnienia jej powrotu w terminie wskazanym przez Stronę wezwaną i z zastrzeżeniem postanowień artykułu 12 niniejszej Konwencji, w zakresie w jakim mogą one znaleźć zastosowanie.

Przekazania można odmówić:

- a) jeżeli osoba pozbawiona wolności nie wyraża na nie zgody;
 - b) jeżeli jej obecność jest konieczna dla celów postępowania karnego toczącego się na terytorium Strony wezwanej;
 - c) jeżeli przekazanie tej osoby mogłoby spowodować przedłużenie okresu pozbawienia jej wolności;
 - d) jeżeli inne istotne przyczyny sprzeciwiają się jej przekazaniu na terytorium Strony wzywającej.
2. Z zastrzeżeniem postanowień artykułu 2 niniejszej Konwencji, w wypadku określonym w ustępie 1, zgoda na tranzyt osoby pozbawionej wolności przez terytorium Państwa trzeciego wyrażana jest na wniosek, do którego dołącza się wszelkie niezbędne dokumenty, kierowany przez Ministerstwo Sprawiedliwości Strony wzywającej do Ministerstwa Sprawiedliwości Strony wezwanej do udzielenia tranzytu. Każda z umawiających się Stron może odmówić wyrażenia zgody na tranzyt własnych obywateli.
3. Osoba przekazana powinna pozostawać pozbawiona wolności na terytorium Strony wzywającej oraz w stosownych wypadkach, na terytorium Strony wezwanej do udzielenia tranzytu, chyba że Strona wezwana zażąda jej zwolnienia.

Artykuł 4

Sposoby porozumiewania się

Artykuł 15 Konwencji zostaje zastąpiony przez następujące postanowienia:

- „1. Wnioski o udzielenie pomocy prawnej, jak również wszelkie informacje przekazywane z własnej inicjatywy będą kierowane w formie pisemnej przez Ministerstwo Sprawiedliwości Strony wzywającej do Ministerstwa Sprawiedliwości Strony wezwanej i podlegać zwrotowi w tej samej drodze. Jednakże mogą one być kierowane bezpośrednio przez organy sądowe Strony wzywającej do organów sądowych Strony wezwanej i podlegać zwrotowi w tej samej drodze.
2. Wnioski określone w artykule 11 niniejszej Konwencji jak również wnioski określone w artykule 13 Drugiego protokołu dodatkowego do niniejszej Konwencji będą

- kierowane w każdym wypadku przez Ministerstwo Sprawiedliwości Strony wzywającej do Ministerstwa Sprawiedliwości Strony wezwanej i podlegać zwrotowi w tej samej drodze.
3. Wnioski o udzielenie pomocy prawnej dotyczące postępowań określonych w artykule 1 ustęp 3 niniejszej Konwencji mogą również być kierowane, w stosownych wypadkach, bezpośrednio przez organy administracyjne lub sądowe Strony wzywającej do organów administracyjnych lub sądowych strony wezwanej i podlegać zwrotowi w tej samej drodze.
 4. Wnioski o udzielenie pomocy prawnej sporządzone na podstawie artykułów 18 lub 19 Drugiego protokołu dodatkowego do niniejszej Konwencji mogą również być kierowane bezpośrednio przez właściwe organy Strony wzywającej do właściwych organów Strony wezwanej.
 5. Wnioski określone w artykule 13 ustęp 1 niniejszej Konwencji mogą być kierowane bezpośrednio przez właściwe organy sądowe do właściwych służb Strony wezwanej, a odpowiedzi mogą być przesyłane bezpośrednio przez te służby. Wnioski określone w artykule 13 ustęp 2 niniejszej Konwencji będą kierowane przez Ministerstwo Sprawiedliwości Strony wzywającej do Ministerstwa Sprawiedliwości Strony wezwanej.
 6. Wnioski o nadesłanie odpisów orzeczeń skazujących i informacji o zastosowanych środkach, o których mowa w artykule 4 Protokołu dodatkowego do niniejszej Konwencji, mogą być kierowane bezpośrednio do właściwych organów. Każde umawiające się Państwo będzie mogło w każdym czasie, w drodze oświadczenia skierowanego do Sekretarza Generalnego Rady Europy, wskazać organy, które będzie uważało za właściwe w rozumieniu niniejszego ustępu.
 7. W pilnych wypadkach i jeżeli przesyłanie bezpośrednie jest dopuszczone przez niniejszą Konwencję, może być ono dokonane za pośrednictwem Międzynarodowej Organizacji Policji Kryminalnej (Interpol).
 8. Każda Strona będzie mogła w każdym czasie, w drodze oświadczenia skierowanego do Sekretarza Generalnego Rady Europy, zastrzec sobie prawo poddania wykonywania wniosków o udzielenie pomocy prawnej lub wykonywania niektórych spośród nich, jednemu lub kilku następującym warunkom:
 - a. kopia wniosku powinna być skierowana do wyznaczonego organu centralnego;
 - b. wniosek, z wyjątkiem wypadków kiedy jest pilny, powinien być skierowany do wyznaczonego organu centralnego;
 - c. w wypadku przesyłania bezpośredniego ze względu na pilność, kopia powinna być przesłana w tym samym czasie do jej Ministerstwa Sprawiedliwości;
 - d. niektóre lub wszystkie wnioski o udzielenie pomocy prawnej muszą być jej przesyłanie inną drogą niż ta przewidziana w niniejszym artykule.
 9. Wnioski o udzielenie pomocy prawnej lub każda inna informacja przesyłana w oparciu o niniejszą Konwencję lub protokoły dodatkowe do niej mogą być przesyłane przy użyciu elektronicznych środków komunikacji lub każdą inną drogą telekomunikacyjną, pod warunkiem, że Strona wzywająca, na wniosek, będzie w stanie w każdym czasie udokumentować na piśmie przesłanie wniosku, jak również przedstawić jego oryginał. Jednakże, każde umawiające się Państwo może, w każdym czasie, w drodze oświadczenia skierowanego do Sekretarza Generalnego Rady Europy, wskazać warunki, na których jest ono gotowe zaakceptować i wykonywać wnioski otrzymane drogą elektroniczną lub każdą inną drogą telekomunikacyjną.
 10. Niniejszy artykuł nie narusza postanowień umów lub porozumień dwustronnych, obowiązujących między Stronami na mocy których dopuszczalne jest bezpośrednie przekazywanie wniosków o udzielenie pomocy prawnej między organami Stron.

Artykuł 5

Koszty

Artykuł 20 Konwencji zostaje zastąpiony przez następujące postanowienia:

- „1. Strony nie będą wysuwały wzajemnych roszczeń o zwrot kosztów wynikających ze stosowania Konwencji lub jej Protokołów, z wyjątkiem:
 - a) kosztów powstałych w związku z czynnościami biegłych wykonywanymi na terytorium Strony wezwanej;
 - b) kosztów powstałych w związku z przekazaniem osób pozbawionych wolności, dokonany w trybie artykułów 13 lub 14 Drugiego Protokołu dodatkowego do niniejszej Konwencji lub w trybie artykułu 11 niniejszej Konwencji;
 - c) kosztów znacznych lub nadzwyczajnych.
2. Jednakże koszty ustanowienia połączeń video lub telefonicznych, koszty związane z udostępnieniem połączeń video lub telefonicznych na terytorium Strony wezwanej, wynagrodzenie tłumaczy zapewnionych przez tę Stronę, diety wypłacone świadkom, a także koszty ich podróży na terytorium Strony wezwanej podlegają zwrotowi przez Stronę wzywającą Stronie wezwanej, chyba że Strony postanowią inaczej.
3. Strony porozumiewają się w celu określenia warunków zwrotu kosztów, które mogą być żądane w oparciu o postanowienia ustępu 1.c niniejszego artykułu.
4. Postanowienia niniejszego artykułu stosują się bez naruszenia postanowień artykułu 10 ustęp 3 niniejszej Konwencji.

Artykuł 6

Organy sądowe

Artykuł 24 Konwencji zostaje zastąpiony :

„ Każde Państwo, w chwili podpisywania lub składania dokumentu ratyfikacyjnego, przyjęcia, zatwierdzenia lub przystąpienia wskaże w drodze oświadczenia skierowanego do Sekretarza Generalnego Rady Europy, jakie organy uważa za organy sądowe w rozumieniu niniejszej Konwencji. Następnie będzie mogło w każdym czasie i w taki sam sposób zmienić treść oświadczenia .”

Rozdział II

Artykuł 7

Odroczenie wykonywania wniosków

1. Strona wezwana może odroczyć wykonanie wniosku, jeżeli jego wykonanie mogłoby mieć negatywny wpływ na prowadzone przez organy tej Strony śledztwo, dochodzenie, ściganie czy jakiegokolwiek inne związane z nimi postępowania prowadzone przez te organy.
2. Strona wezwana, zanim odmówi lub odroczy wykonanie wniosku, zbada w stosownych wypadkach, po porozumieniu się ze Stroną wzywającą, możliwość wykonania wniosku w części lub pod warunkami, jakie uzna za konieczne.
3. Każda decyzja o odroczeniu wykonania wniosku powinna być uzasadniona. Strona wezwana informuje również Stronę wzywającą o przyczynach uniemożliwiających wykonanie wniosku lub przyczynach znacznego opóźnienia wykonania.

Artykuł 8

Postępowanie

Niezależnie od postanowień artykułu 3 Konwencji, jeżeli wniosek przewiduje określone formalności lub postępowanie wymagane prawem Strony wzywającej, nawet jeżeli dana formalność czy postępowanie nie jest znane systemowi prawnemu Strony wezwanej, Strona wezwana wykonuje wniosek w takim zakresie, w jakim czynności nie są sprzeczne z podstawowymi zasadami jej porządku prawnego, chyba że postanowienia niniejszego Protokołu stanowią inaczej.

Artykuł 9

Przesłuchanie w formie videokonferencji

1. Jeżeli osoba znajdująca się na terytorium jednej ze Stron ma być przesłuchana w charakterze świadka lub biegłego przez organy sądowe innej Strony, ta ostatnia może wnieść, aby przesłuchanie odbyło się w formie videokonferencji, zgodnie z zasadami określonymi w ustępach 2-7, jeżeli osobiste stawiennictwo osoby na terytorium Strony wzywającej jest niewskazane lub niemożliwe.

2. Strona wezwana wyraża zgodę na przesłuchanie w formie videokonferencji, jeżeli zastosowanie tej metody nie jest sprzeczne z podstawowymi zasadami jej porządku prawnego i pod warunkiem, że dysponuje ona środkami technicznymi umożliwiającymi przeprowadzenie tego typu przesłuchania. Jeżeli Strona wezwana nie posiada środków technicznych pozwalających na przeprowadzenie videokonferencji, Strona wzywająca może za zgodą Strony wezwanej, takie środki udostępnić.

3. Wnioski o przesłuchanie w formie videokonferencji, powinny zawierać, oprócz informacji o których mowa w artykule 14 Konwencji, wskazanie przyczyny dla której nie jest pożądane lub nie jest możliwe osobiste stawiennictwo świadka lub biegłego oraz wskazanie nazwy organu sądowego i osób, które przeprowadzą przesłuchanie.

4. Organ sądowy Strony wezwanej kieruje wezwaniem do osoby, której wniosek dotyczy, w sposób zgodny ze swoim prawem wewnętrznym.

5. Do przesłuchania w formie videokonferencji zastosowanie mają następujące zasady:

- a. przesłuchanie odbywa się w obecności organu sądowego Strony wezwanej, w razie potrzeby z udziałem tłumacza; organ ten jest odpowiedzialny również za potwierdzenie tożsamości osoby przesłuchiwanej i przestrzeganie podstawowych zasad porządku prawnego Strony wezwanej. Jeżeli organ sądowy Strony wezwanej uzna, że w trakcie przesłuchania nie są przestrzegane podstawowe zasady porządku prawnego Strony wezwanej, podejmie natychmiast konieczne działania mające na celu zapewnienie, aby przesłuchanie odbywało się zgodnie z wyżej wymienionymi zasadami;

- b. właściwe organy sądowe Strony wzywającej i wezwanej uzgodnią, w stosownych wypadkach, jakie środki należy podjąć w celu zapewnienia bezpieczeństwa osobie przesłuchiwanej;
- c. przesłuchanie jest prowadzone bezpośrednio przez organ sądowy Strony wzywającej lub pod jego kierunkiem, zgodnie z prawem wewnętrznym tej Strony;
- d. na wniosek Strony wzywającej lub osoby przesłuchiwanej, Strona wezwana zapewni, aby w razie potrzeby przesłuchiwanej osobie zapewniona została pomoc tłumacza;
- e. osoba przesłuchiwana może powoływać się na prawo do odmowy składania zeznań, które przysługiwałyby jej zgodnie z ustawodawstwem Strony wezwanej lub wzywającej.

6. Bez uszczerbku dla jakichkolwiek środków podjętych w celu zapewnienia ochrony osób, organ sądowy Strony wezwanej sporządza protokół z przesłuchania, zawierający oznaczenie daty i miejsca przesłuchania, wskazanie tożsamości osoby przesłuchiwanej, tożsamości i charakteru, w jakim występowały inne osoby uczestniczące w przesłuchaniu reprezentujące Stronę wezwaną, ewentualne informacje o zaprzysiężeniu i opis warunków technicznych, w jakich przesłuchanie się odbyło. Dokument ten zostaje przekazany przez właściwy organ Strony wezwanej właściwemu organowi Strony wzywającej.

7. Każda ze Stron podejmie konieczne środki, ażeby w razie gdy świadkowie lub biegli przesłuchiwani na jej terytorium, zgodnie z postanowieniami niniejszego artykułu, odmawiają złożenia zeznań, podczas gdy nie przysługuje im prawo do odmowy składania zeznań lub składają fałszywe zeznania, prawo tej Strony stosowało się tak, jakby przesłuchanie odbywało się w ramach postępowania krajowego.

8. Strony mogą, jeżeli wyrażą takie życzenie, stosować również za zgodą właściwych organów sądowych, postanowienia niniejszego artykułu do przesłuchań w formie videokonferencji z udziałem oskarżonego lub podejrzanego. W tym wypadku decyzje o przeprowadzeniu videokonferencji i sposobie jej przeprowadzenia powinny być przedmiotem porozumienia zawartego między zainteresowanymi Stronami i być zgodne z przepisami ich prawa wewnętrznego oraz z instrumentami międzynarodowymi obowiązującymi w tym zakresie. Przesłuchania z udziałem oskarżonego lub podejrzanego mogą mieć miejsce jedynie za ich zgodą.

9. Każde umawiające się Państwo może w każdym czasie, w drodze oświadczenia skierowanego do Sekretarza Generalnego Rady Europy oświadczyć, że nie zamierza korzystać z możliwości, o których mowa w ustępie 8 niniejszego artykułu, jak również stosować postanowień niniejszego artykułu do przesłuchań w formie videokonferencji z udziałem oskarżonego lub podejrzanego.

Artykuł 10

Przesłuchanie w formie konferencji telefonicznej

1. Jeżeli osoba znajdująca się na terytorium jednej ze Stron ma być przesłuchana w charakterze świadka lub biegłego przez organy sądowe innej Strony, ta ostatnia może wnosić, jeżeli możliwość taką przewiduje jej prawo wewnętrzne, o udzielenie przez pierwszą Stronę

pomocy w postaci przeprowadzenia przesłuchania w formie konferencji telefonicznej, zgodnie z postanowieniami ustępów 2- 6.

2. Przesłuchanie w formie konferencji telefonicznej może odbyć się jedynie wtedy, gdy świadek

lub biegły wyrażą zgodę na przeprowadzenie przesłuchania w tej formie.

3. Strona wezwana wyraża zgodę na przeprowadzenie przesłuchania w formie konferencji telefonicznej, jeżeli zastosowanie tej metody nie jest sprzeczne z podstawowymi zasadami jej porządku prawnego.

4. Wnioski o przesłuchanie w formie konferencji telefonicznej powinny zawierać oprócz informacji, o których mowa w artykule 14 Konwencji, wskazanie nazwy organu sądowego i osób, które przeprowadzą przesłuchanie, a także informację, iż świadek lub biegły są skłonni do wzięcia udziału w przesłuchaniu w formie konferencji telefonicznej.

5. Praktyczne warunki przeprowadzenia przesłuchania są ustalane w porozumieniach zawieranych przez zainteresowane Strony. Akceptując te warunki, Strona wezwana zobowiązuje się do:

- a) powiadomienia świadka lub biegłego o godzinie i miejscu przesłuchania;
- b) zapewnienia potwierdzenia tożsamości świadka lub biegłego;
- c) sprawdzenia, że świadek lub biegły wyrażają zgodę na przesłuchanie w formie konferencji telefonicznej.

6. Strona wezwana może uzależnić wyrażenie zgody od stosowania w całości lub w części stosownych postanowień artykułu 9 ustęp 5 i 7.

Artykuł 11

Przekazywanie informacji z własnej inicjatywy

1. Bez uszczerbku dla prowadzenia własnych czynności wykrywczych lub postępowań, właściwe organy jednej Strony mogą bez uprzedniego wniosku przekazać właściwym organom innej Strony informacje zebrane w ramach prowadzonego przez nie postępowania karnego, jeżeli uważają, że przekazanie takich informacji mogłoby pomóc Stronie, która je otrzyma we wszczęciu lub prowadzeniu czynności wykrywczych lub postępowań gdy uzyskanie takich informacji mogłoby prowadzić do złożenia przez tę Stronę wniosku w oparciu o Konwencję lub jej Protokoły.

2. Strona, która przekazuje informacje może, zgodnie ze swym prawem wewnętrznym, poddać pewnym warunkom ich wykorzystanie przez Stronę otrzymującą informację.

3. Strona otrzymująca informacje jest zobowiązana dotrzymać tych warunków.

4. Jednakże każde umawiające się Państwo w każdym czasie, w drodze oświadczenia skierowanego do Sekretarza Generalnego Rady Europy, może oświadczyć, że zastrzega sobie

prawo nie podporządkowywania się warunkom, o których mowa w ustępie 2, narzuconym przez Stronę, która dostarcza informacji chyba, że wcześniej Strona ta została zawiadomiona o rodzaju informacji, które mają jej być przekazane i wyrazi zgodę na przekazanie jej tych informacji.

Artykuł 12

Zwrot

1. Strona wezwana, może na wniosek Strony wzywającej, bez naruszenia praw osób trzecich działających w dobrej wierze, oddać do dyspozycji Strony wzywającej przedmioty uzyskane w sposób niezgodny z prawem, w celu zwrócenia ich prawnemu właścicielowi.
2. W ramach stosowania postanowień artykułów 3 i 6 Konwencji, Strona wezwana może, zarówno przed jak i po przekazaniu przedmiotów Stronie wzywającej zrzec się ich odbioru, jeżeli ułatwi to zwrot tych przedmiotów ich właścicielowi. Prawa osób trzecich działających w dobrej wierze nie mogą zostać naruszone.
3. Jeżeli Strona wezwana zrzeka się odbioru przedmiotów przed ich wydaniem Stronie wzywającej, żadne prawo o charakterze zabezpieczenia ani inne roszczenie wynikające z prawa podatkowego czy celnego co do tych przedmiotów nie może być przez nią dochodzone.
4. Zrzeczenie się, zgodne z postanowieniami ustępu 2, nie ogranicza prawa Strony wezwanej do pobrania od prawnego właściciela podatków czy opłat celnych.

Artykuł 13

Tymczasowe przekazanie na terytorium Strony wezwanej osoby pozbawionej wolności

1. W wypadku porozumienia pomiędzy właściwymi organami zainteresowanych Stron, Strona, która wnosi o przeprowadzenie czynności śledczej, wymagającej obecności osoby pozbawionej wolności na jej terytorium, może przekazać tymczasowo tę osobę, na terytorium Strony gdzie czynność ma być przeprowadzona.
2. Porozumienie określa warunki tymczasowego przekazania osoby i termin, w jakim osoba ta ma zostać odesłana na terytorium Strony wzywającej.
3. Jeśli zgoda osoby pozbawionej wolności na jej przekazanie jest wymagana, oświadczenie zawierające zgodę lub jego kopia zostaną dostarczone bez zbędnej zwłoki Stronie wezwanej.
4. Osoba przekazana powinna pozostawać pozbawiona wolności na terytorium Strony wezwanej oraz w określonych wypadkach na terytorium Strony udzielającej tranzytu, chyba że Strona wzywająca wnosi o jej zwolnienie.
5. Czas pozbawienia wolności na terytorium Strony wezwanej wlicza się do okresu, w jakim osoba ta jest lub ma być pozbawiona wolności na terytorium Strony wzywającej.

6. Artykuł 11, ustęp 2 i artykuł 12 Konwencji stosuje się odpowiednio.

7. Każde umawiające się Państwo może, w dowolnym czasie, w drodze oświadczenia skierowanego do Sekretarza Generalnego Rady Europy oświadczyć, że w celu realizacji porozumienia, o którym mowa w ustępie 1 niniejszego artykułu, będzie wymagana zgoda o której mowa w ustępie 3 niniejszego artykułu lub że będzie ona wymagana pod pewnymi warunkami wskazanymi w oświadczeniu.

Artykuł 14

Osobiste stawiennictwo osób skazanych i które zostały przekazane

Postanowienia artykułów 11 i 12 Konwencji stosuje się odpowiednio również do osób pozbawionych wolności na terytorium Strony wezwanej, gdzie zostały one przekazane w celu odbycia kary pobawienia wolności orzeczonej na terytorium Strony wzywającej, w sytuacji kiedy Strona wzywająca wnosi o ich osobiste stawiennictwo w związku z postępowaniem odwoławczym od wyroku.

Artykuł 15

Język doręczanych pism i orzeczeń sądowych

1. Postanowienia niniejszego artykułu stosują się do każdego wniosku o doręczenie sporządzonego zgodnie z artykułem 7 Konwencji lub artykułem 3 Protokołu dodatkowego do niej.
2. Pisma oraz orzeczenia sądowe zawsze są doręczane w języku lub językach w którym lub w których zostały one sporządzone.
3. Niezależnie od postanowień artykułu 16 Konwencji, jeżeli organ od którego pochodzą dokumenty wie lub ma podstawy sądzić, że odbiorca zna jedynie inny język, do dokumentów tych lub co najmniej do najważniejszych fragmentów tych dokumentów powinno być załączone ich tłumaczenie.
4. Niezależnie od postanowień artykułu 16 Konwencji do pism i orzeczeń sądowych, na życzenie Strony wezwanej, powinno być załączone krótkie omówienie ich treści w języku lub jednym z języków tej Strony.

Artykuł 16

Doręczanie pism i orzeczeń sądowych za pośrednictwem poczty

1. Właściwe organy sądowe każdej ze Stron mogą dokonywać doręczeń przez pocztę, wszelkich pism procesowych i orzeczeń sądowych bezpośrednio osobom, które znajdują się na terytorium każdej innej Strony.

2. Do pism i orzeczeń sądowych załącza się pouczenie o tym, że odbiorca może uzyskać informacje na temat swoich praw i obowiązków związanych z przesyłaną korespondencją od organu wskazanego w pouczeniu. Postanowienia artykułu 15 ustęp 3 niniejszego Protokołu mają zastosowanie w odniesieniu do tego pouczenia.

3. Postanowienia artykułów 8, 9 i 12 Konwencji stosuje się odpowiednio do doręczeń przez pocztę.

4. Postanowienia ustępów 1, 2 i 3 artykułu 15 niniejszego Protokołu stosuje się odpowiednio do doręczeń przez pocztę.

Artykuł 17

Obserwacja transgraniczna

1. Funkcjonariusze jednej ze Stron, którzy w ramach postępowania karnego prowadzą na terytorium swojego kraju obserwację osoby, co do której istnieje przypuszczenie, że uczestniczyła w popełnieniu czynu karalnego, mogącego podlegać ekstradycji, lub osoby, co do której istnieją poważne podstawy aby przypuszczać, że może ona doprowadzić do zidentyfikowania lub ustalenia miejsca pobytu osoby o której mowa powyżej, są upoważnieni do kontynuowania tej obserwacji na terytorium innej Strony, jeżeli wyraziła ona zgodę na obserwację transgraniczną w oparciu o przedstawiony wcześniej wniosek o udzielenie pomocy prawnej. Zgoda może zostać udzielona pod pewnymi warunkami.

Na wniosek, obserwacja zostanie powierzona funkcjonariuszom Strony, na której terytorium jest ona wykonywana.

Wniosek o udzielenie pomocy prawnej wskazany w ustępie 1 powinien być skierowany do organu właściwego do wydania lub przekazania zgody, wskazanego przez każdą ze Stron.

2. Jeżeli ze względu na wyjątkową pilność wcześniejsze wystąpienie o uzyskanie zgody Strony wezwanej nie jest możliwe, funkcjonariusze prowadzący obserwację w ramach prowadzonego postępowania karnego są upoważnieni do kontynuowania prowadzenia obserwacji poza granicami osoby, co do której istnieje podejrzenie, że popełniła czyny karalne wymienione w ustępie 6, z zachowaniem następujących warunków:

- a. informacja o przekroczeniu granicy zostanie natychmiast przekazana, w trakcie obserwacji, wskazanemu zgodnie z ustępem 4 organowi Strony, na której terytorium obserwacja jest kontynuowana;
- b. wniosek o udzielenie pomocy prawnej przedstawiony zgodnie z postanowieniami ustępu 1 i zawierający informacje uzasadniające przekroczenie granicy bez uprzedniej zgody, będzie przekazany niezwłocznie.

Obserwacja zostanie przerwana w momencie, gdy Strona na której terytorium obserwacja ma miejsce tego zażąda, w wyniku powiadomienia o którym mowa w punkcie (a) lub w wyniku wniosku, o którym mowa w punkcie (b) lub kiedy zgoda nie została uzyskana w ciągu 5 godzin od chwili przekroczenia granicy.

3. Obserwacja, o której mowa w ustępach 1 i 2, może być wykonywana tylko z zachowaniem następujących warunków ogólnych:

- (a) Funkcjonariusze prowadzący obserwację powinni postępować zgodnie z postanowieniami niniejszego artykułu oraz prawem Strony, na której terytorium działają; powinni stosować się do nakazów właściwych organów lokalnych.
- (b) Z zastrzeżeniem sytuacji przewidzianych w ustępie 2, funkcjonariusze będą posiadali w trakcie prowadzenia obserwacji w dokument stwierdzający, że zgoda została wyrażona.
- (c) Funkcjonariusze prowadzący obserwację powinni być w stanie udowodnić w każdym momencie, w jakim charakterze występują.
- (d) Funkcjonariusze prowadzący obserwację mogą w jej trakcie posiadać broń służbową, chyba, że Strona wezwana wyraźnie się temu sprzeciwi; jej użycie dozwolone jest jedynie w przypadku obrony koniecznej.
- (e) Wejście do mieszkań oraz miejsc nieprzeznaczonych do użytku publicznego jest zabronione.
- (f) Funkcjonariusze prowadzący obserwację nie mają prawa do przesłuchiwania ani zatrzymania osoby obserwowanej.
- (g) Każda czynność będzie przedmiotem sprawozdania przedstawionego organom Strony, na której terytorium miała ona miejsce; funkcjonariusze dokonujący obserwacji mogą zostać wezwani do osobistego stawienia.
- (h) Organy Strony, której funkcjonariusze prowadzili obserwację, udzielają na życzenie organów Strony, na której terytorium obserwacja miała miejsce, pomocy w prowadzeniu postępowania wszczętego w następstwie przeprowadzonej obserwacji, w której uczestniczyli, a także w postępowaniu sądowym.

4. Każda ze Stron w chwili podpisywania, składania dokumentu ratyfikacyjnego, przyjęcia, zatwierdzenia lub przystąpienia, w drodze oświadczenia skierowanego do Sekretarza Generalnego Rady Europy wskaże jakich funkcjonariuszy oraz jakie organy wyznacza do realizacji celów określonych w ustępach 1 i 2 niniejszego artykułu.

Następnie każda Strona może w każdym momencie i w taki sam sposób zmienić oświadczenie.

5. Strony mogą w stosunkach dwustronnych rozszerzyć zakres stosowania niniejszego artykułu i przyjąć dodatkowe postanowienia w celu wykonania niniejszego artykułu.

6. Obserwacja o której mowa w ustępie 2, może mieć miejsce w związku z jednym z następujących czynów karalnych:

- zabójstwo;
- morderstwo;
- zgwałcenie;

- podpalenie;
- fałszowanie pieniędzy;
- rozbój z użyciem broni i paserstwo;
- wymuszenie rozbójnicze;
- porwanie i przetrzymywanie zakładników;
- handel ludźmi;
- nielegalny handel narkotykami i substancjami psychotropowymi;
- przestępstwa przeciwko regulacjom dotyczącym broni i materiałów wybuchowych;
- spowodowanie zniszczeń przy użyciu materiałów wybuchowych;
- nielegalny transport trujących i szkodliwych odpadów;
- przemyt ludzi;
- wykorzystywanie seksualne dzieci.

Artykuł 18

Dostawa niejawnie nadzorowana

1. Każda ze Stron zobowiązuje się do wyrażenia zgody na prowadzenie na jej terytorium dostaw niejawnie nadzorowanych na wniosek innej Strony w ramach prowadzonego postępowania karnego dotyczącego przestępstw mogących podlegać ekstradycji.
2. Decyzja o prowadzeniu dostaw niejawnie nadzorowanych będzie podjęta w każdym indywidualnym przypadku przez właściwe organy Strony wezwanej, z poszanowaniem postanowień jej prawa wewnętrznego.
3. Dostawy niejawnie nadzorowane prowadzone są zgodnie z procedurami Strony wezwanej. Uprawnienie do działania, kierowania i kontrolowania operacji należy do właściwych organów Strony wezwanej.
4. Każda ze Stron w chwili podpisywania, składania dokumentu ratyfikacyjnego, przyjęcia, zatwierdzenia lub przystąpienia, w drodze oświadczenia skierowanego do Sekretarza Generalnego Rady Europy, wskaże organy, które wyznaczy jako właściwe do wykonywania niniejszego artykułu. Następnie każda Strona może w każdym momencie i w taki sam sposób zmienić oświadczenie.

Artykuł 19

Operacja pod przykryciem

1. Strona wzywająca i Strona wezwana mogą uzgodnić udzielanie sobie wzajemnej pomocy w prowadzeniu postępowań karnych przez funkcjonariuszy utajnionych lub działających pod fałszywą tożsamością (operacja pod przykryciem).
2. Właściwe organy Strony wezwanej w każdym wypadku decydują o treści udzielonej na wniosek odpowiedzi, biorąc pod uwagę przepisy materialne i proceduralne prawa wewnętrznego. Obie Strony, uzgodnią z poszanowaniem ich prawa materialnego i procesowego czas trwania operacji pod przykryciem, szczegółowe warunki jej przeprowadzania oraz status prawny funkcjonariuszy ją prowadzących.

3. Operacje pod przykryciem są prowadzone zgodnie z prawem materialnym i procesowym Strony, na terytorium której są one prowadzone. Zainteresowane Strony współdziałają w celu zapewnienia przygotowania i prowadzenia operacji pod przykryciem oraz w celu podjęcia środków zapewniających bezpieczeństwo działającym w sposób utajniony lub pod fałszywą tożsamością funkcjonariuszom

4. Każda ze Stron w chwili podpisywania, składania dokumentu ratyfikacyjnego, przyjęcia, zatwierdzenia lub przystąpienia, w drodze oświadczenia skierowanego do Sekretarza Generalnego Rady Europy, wskaże organy, które wyznaczy jako właściwe w rozumieniu ustępu 2 niniejszego artykułu. Następnie każda Strona może w każdym czasie i w taki sam sposób zmienić oświadczenie.

Artykuł 20

Wspólne zespoły dochodzeniowe

1. Właściwe organy co najmniej dwóch Stron mogą na podstawie porozumienia utworzyć wspólny zespół dochodzeniowy mający ściśle określone zadanie, powołany na czas ograniczony, z możliwością przedłużenia za zgodą wszystkich Stron w celu przeprowadzenia czynności w ramach postępowania karnego w jednym lub kilku Państwach ustanawiających taki zespół. Skład zespołu zostaje ustalony w porozumieniu.

Wspólny zespół dochodzeniowy może zostać ustanowiony zwłaszcza gdy:

- a) w ramach postępowania karnego prowadzonego przez jedną ze Stron, zmierzającego do ujawnienia przestępstw, należy prowadzić trudne i wymagające dużych nakładów czynności, dotyczące również innych Stron;
- b) kilka Państw prowadzi postępowania karne dotyczące przestępstw, które ze względu na czyny będące przedmiotem tych postępowań, wymagają skoordynowanych, uzgodnionych działań na terytorium zaangażowanych Stron.

Wniosek o ustanowienie wspólnego zespołu dochodzeniowego może zostać złożony przez którąkolwiek z zainteresowanych Stron. Zespół zostanie ustanowiony na terytorium jednej ze Stron, gdzie będą prowadzone czynności wykrywcze.

2. Oprócz informacji wymienionych w odpowiednich postanowieniach artykułu 14 Konwencji, wnioski o ustanowienie wspólnego zespołu dochodzeniowego powinny zawierać propozycje składu takiego zespołu.

3. Wspólny zespół dochodzeniowy działa na terytorium Stron ustanawiających zespół na następujących warunkach ogólnych:

- a) zespołem kieruje, uczestniczący w czynnościach wykrywczych przedstawiciel właściwego organu Strony, na której terytorium zespół prowadzi działania. Kierujący zespołem działa w granicach swoich kompetencji zgodnie z prawem wewnętrznym;
- b) zespół prowadzi swoje działania zgodnie z prawem Strony, na której terytorium działa. Członkowie zespołu i członkowie oddelegowani do zespołu wykonują swoje zadania

pod kierunkiem osoby wymienionej w punkcie (a), z uwzględnieniem warunków określonych przez ich własne organy w porozumieniu o ustanowieniu zespołu;

- c) Strona na której terytorium działa zespół podejmuje niezbędne działania organizacyjne dla umożliwienia mu tego działania.

4. W rozumieniu niniejszego artykułu, członkowie wspólnego zespołu dochodzeniowego pochodzący ze Strony, na której terytorium zespół prowadzi działania określani są jako „członkowie” podczas gdy członkowie pochodzący ze Stron innych niż Strona, na której terytorium zespół działa, określani są jako „członkowie oddelegowani” do zespołu.

5. Oddelegowani członkowie wspólnego zespołu dochodzeniowego są uprawnieni do asystowania przy prowadzonych czynnościach wykrywczych na terytorium Strony, w której działa zespół. Jednakże ze szczególnych powodów kierujący zespołem może postanowić inaczej, z poszanowaniem prawa Strony, na której terytorium działa zespół.

6. Kierujący zespołem, zgodnie z prawem Strony na terytorium której działa zespół, może zlecić oddelegowanym członkom wspólnego zespołu dochodzeniowego podjęcie pewnych czynności wykrywczych, jeżeli zostało to zatwierdzone przez właściwe organy Strony, na terytorium której zespół działa i Strony delegującej.

7. W sytuacji, jeżeli wymagane jest podjęcie przez wspólny zespół dochodzeniowy działań na terytorium jednej ze Stron ustanawiających zespół, wówczas członkowie zespołu oddelegowani przez tę Stronę mogą zwrócić się do swoich właściwych organów o podjęcie takich działań. Podjęcie takich działań zostanie rozważone przez tę Stronę na warunkach, jakie miałyby zastosowanie gdyby wystąpiono o nie w ramach postępowania krajowego.

8. W sytuacji, gdy wspólny zespół dochodzeniowy potrzebuje pomocy jednej ze Stron, innej niż Strony, które ustanowiły zespół lub od Państwa trzeciego, wniosek o udzielenie pomocy może zostać złożony przez właściwe organy Strony na której terytorium zespół działa, odpowiednim organom tego drugiego Państwa, zgodnie z odpowiednimi instrumentami prawnymi lub uzgodnieniami.

9. Członek oddelegowany do wspólnego zespołu dochodzeniowego może, zgodnie ze swoim prawem wewnętrznym oraz w granicach swoich kompetencji, dostarczyć zespołowi informacji jakimi dysponuje Strona, która go oddelegowała do prowadzenia czynności w ramach zespołu.

10. Informacje uzyskane zgodnie z prawem przez członka lub członka oddelegowanego w ramach udziału we wspólnym zespole dochodzeniowym i które nie mogą być uzyskane przez właściwe organy zainteresowanych Stron w inny sposób, mogą zostać wykorzystane dla następujących celów:

- (a) dla celów, dla jakich zespół został ustanowiony;
- (b) w celu ujawniania, prowadzenia czynności wykrywczych i ścigania innych przestępstw, pod warunkiem wcześniejszego uzyskania zgody Strony na terytorium, której informację uzyskano. Udzielenia zgody można odmówić jedynie wówczas, kiedy takie wykorzystanie informacji stanowiłoby

zagrożenie dla postępowania prowadzonego na terytorium zainteresowanej Strony, lub w odniesieniu do których Strona ta mogłaby odmówić udzielenia pomocy;

- (c) dla zapobiegnięcia bezpośredniemu i poważnemu zagrożeniu bezpieczeństwa publicznego bez uszczerbku dla postanowień określonych w punkcie (b), jeżeli w następstwie tego zostanie wszczęte postępowanie karne;
- (d) dla innych celów w zakresie uzgodnionym przez Strony ustanawiające zespół.

11. Postanowienia niniejszego artykułu nie naruszają innych istniejących postanowień czy uzgodnień dotyczących ustanawiania lub działania wspólnych zespołów dochodzeniowych.

12. W zakresie, w jakim dopuszcza to prawo zainteresowanych Stron lub postanowienia jakiegokolwiek instrumentu prawnego znajdującego pomiędzy nimi zastosowanie, można dokonywać uzgodnień przewidujących uczestnictwo w działaniach zespołu osób innych niż przedstawiciele właściwych organów Stron, które tworzą wspólny zespół dochodzeniowy. W odniesieniu do tych osób nie mają zastosowania uprawnienia przysługujące członkom i członkom delegowanym zespołu na mocy niniejszego artykułu, chyba że porozumienie w wyraźny sposób stanowi inaczej.

Artykuł 21

Odpowiedzialność karna funkcjonariuszy

W trakcie działań o których mowa w artykułach 15, 16, 17 i 20 funkcjonariusze jednej ze Stron innej niż Strona, na której terytorium działania mają miejsce, zrównani są z funkcjonariuszami tej Strony w odniesieniu do przestępstw popełnionych przeciwko nim lub przez nich, chyba że zainteresowane Strony postanowią inaczej.

Artykuł 22

Odpowiedzialność cywilna funkcjonariuszy

1. W sytuacji, gdy zgodnie z postanowieniami artykułów 17, 18, 19 i 20 funkcjonariusze jednej ze Stron wypełniają zadania na terytorium drugiej Strony, pierwsza ze Stron ponosi odpowiedzialność za szkody spowodowane przez funkcjonariuszy w trakcie działań, zgodnie z prawem Strony, na której terytorium te działania miały miejsce.

2. Strona na której terytorium zostały spowodowane szkody o których mowa w ustępie 1, naprawi tę szkodę na warunkach, jakie stosowałyby się do szkody spowodowanej przez funkcjonariuszy tej Strony.

3. Strona, której funkcjonariusze spowodowali komukolwiek szkodę na terytorium innej Strony, zwróci tej ostatniej Stronie sumy, jakie wypłaciła ona ofiarom lub ich następcom prawnym.

4. Bez uszczerbku dla wykonywania swoich praw wobec osób trzecich i z wyjątkiem przewidzianym w ustępie 3, żadna ze Stron w wypadku określonym w ustępie 1 nie będzie domagać się od drugiej Strony rekompensaty za szkodę, którą poniosła.

5. Przepisy niniejszego artykułu stosuje się pod warunkiem, że Strony nie umówiły się inaczej.

Artykuł 23

Ochrona świadków

Jeżeli wystąpienie Strony z wnioskiem o udzielenie pomocy prawnej, na podstawie Konwencji lub Protokołów do niej, dotyczy świadka, który może być narażony na zastraszanie lub który potrzebuje ochrony, właściwe organy Strony wzywającej i wezwanej dołożą wszelkich starań służących ochronie takiej osoby, zgodnie z ich prawem wewnętrznym.

Artykuł 24

Środki tymczasowe

Na wniosek strony wzywającej, Strona wezwana zgodnie ze swoim prawem wewnętrznym, może zlecić zastosowanie środków tymczasowych w celu zabezpieczenia dowodów, utrzymania istniejącej sytuacji lub ochrony zagrożonych interesów prawnych.

Strona wezwana może wykonać wniosek częściowo lub pod pewnymi warunkami, w szczególności ograniczając czas stosowania środków.

Artykuł 25

Poufność

Strona wzywająca może zwrócić się do Strony wezwanej o zachowanie poufności wniosku oraz jego zawartości, wyłączając sytuacje, kiedy uniemożliwiłoby to wykonanie wniosku. Jeżeli Strona wezwana nie może zapewnić zachowania poufności, bezzwłocznie informuje o tym Stronę wzywającą.

Artykuł 26

Ochrona danych

1. Dane o charakterze osobowym przekazane przez jedną ze Stron drugiej Stronie, w następstwie wykonania wniosku złożonego na podstawie Konwencji lub jednego z jej Protokołów, mogą być używane przez Stronę, która je otrzymała wyłącznie do:

- (a) postępowań, do których stosuje się Konwencję lub jeden z jej Protokołów;
- (b) innych postępowań sądowych lub administracyjnych związanych bezpośrednio z postępowaniami, o których w punkcie (a);

- (c) zapobieżenia bezpośredniemu i poważnemu zagrożeniu bezpieczeństwa publicznego.

2. Dane takie mogą być jednakże użyte do każdego innego celu, po uprzednim wyrażeniu zgody albo przez Stronę, która dane takie przekazała albo przez osobę zainteresowaną.

3. Każda ze Stron może odmówić przekazania danych otrzymanych w następstwie wykonania wniosku o udzielenie pomocy prawnej w ramach Konwencji lub jednego z jej Protokołów, gdy:

- a) dane takie podlegają ochronie zgodnie z jej prawem wewnętrznym, i kiedy
- b) Strona, której dane miałyby zostać przekazane, nie jest związana Konwencją o ochronie osób w związku z automatycznym przetwarzaniem danych o charakterze osobowym, sporządzoną w Strasburgu dnia 28 stycznia 1981 r., chyba że ta ostatnia Strona zgodzi się przyznać tym danym taką samą ochronę, jaka jest im nadana przez pierwszą Stronę.

4. Każda ze Stron, która przekazuje dane otrzymane w następstwie wykonania wniosku o udzielenie pomocy prawnej na podstawie Konwencji lub jednego z jej Protokołów dodatkowych, może wymagać od Strony, której dane są przesyłane, aby poinformowała ją o fakcie wykorzystania tych danych.

5. Każda Strona, w drodze oświadczenia skierowanego do Sekretarza Generalnego Rady Europy, może żądać, ażeby w ramach postępowań, w odniesieniu do których mogłaby odmówić lub ograniczyć przekazanie lub wykorzystanie danych o charakterze osobowym zgodnie z postanowieniami Konwencji jednego z jej Protokołów, dane o charakterze osobowym, które przekazała ona innej Stronie, mogły być przez tę ostatnią wykorzystane dla celów, o których mowa w ustępie 1 jedynie za jej uprzednią zgodą.

Artykuł 27

Władze administracyjne

Każda Strona będzie mogła, w każdym czasie, w drodze oświadczenia skierowanego do Sekretarza Generalnego Rady Europy wskazać, jakie organy będzie uważała za organy administracyjne w rozumieniu artykułu 1 ustęp 3 Konwencji.

Artykuł 28

Stosunek do innych umów międzynarodowych

Postanowienia niniejszego Protokołu nie stanowią przeszkody dla stosowania bardziej szczegółowych zasad porozumień dwustronnych i wielostronnych zawartych pomiędzy Stronami zgodnie z artykułem 26 ustęp 3 Konwencji.

Artykuł 29

Rozstrzygnięcie polubowne

Europejski Komitet Problematyki Przemocności będzie informowany odnośnie interpretowania i stosowania Konwencji oraz jej Protokołów, i ułatwi w razie potrzeby polubowne rozstrzygnięcie trudności w ich stosowaniu.

Rozdział III

Artykuł 30

Podpisanie i wejście w życie

1. Niniejszy Protokół jest otwarty do podpisu dla Państw członkowskich Rady Europy, które są Stronami Konwencji lub które ją podpisały. Podlega ratyfikacji, przyjęciu lub zatwierdzeniu. Państwo, które podpisało niniejszy Protokół nie może go ratyfikować, przyjąć lub zatwierdzić bez uprzedniego lub równoczesnego ratyfikowania, przyjęcia lub zatwierdzenia Konwencji. Dokumenty ratyfikacyjne, przyjęcia lub zatwierdzenia składa się Sekretarzowi Generalnemu Rady Europy.
2. Niniejszy Protokół wejdzie w życie pierwszego dnia miesiąca następującego po upływie trzech miesięcy od dnia złożenia trzeciego dokumentu ratyfikacyjnego, przyjęcia lub zatwierdzenia.
3. Wobec każdego Państwa sygnatariusza, które złoży w terminie późniejszym dokument ratyfikacyjny, przyjęcia lub zatwierdzenia, Protokół wejdzie w życie pierwszego dnia miesiąca następującego po upływie okresu trzech miesięcy od daty złożenia dokumentu.

Artykuł 31

Przystąpienie

1. Każde Państwo nie będące członkiem Rady Europy, które przystąpiło do Konwencji, będzie mogło przystąpić do niniejszego Protokołu po jego wejściu w życie.
2. Przystąpienie nastąpi poprzez złożenie instrumentu przystąpienia Sekretarzowi Generalnemu Rady Europy.
3. Wobec każdego Państwa przystępującego Protokół wejdzie w życie pierwszego dnia miesiąca następującego po upływie okresu trzech miesięcy od dnia złożenia dokumentu przystąpienia.

Artykuł 32

Terytorialny zakres stosowania

1. Każde Państwo będzie mogło w czasie podpisania lub składania dokumentu ratyfikacyjnego, przyjęcia, zatwierdzenia lub przystąpienia określić terytorium lub terytoria, do których stosuje się niniejszy Protokół.
2. Każde Państwo może następnie w dowolnym czasie, w drodze oświadczenia skierowanego do Sekretarza Generalnego Rady Europy, rozciągnąć stosowanie niniejszego Protokołu na inne terytoria wymienione w oświadczeniu. W odniesieniu do tych terytoriów Protokół wejdzie w życie pierwszego dnia miesiąca następującego

po upływie okresu trzech miesięcy od dnia otrzymania oświadczenia przez Sekretarza Generalnego.

3. Każde oświadczenie złożone na podstawie postanowień poprzednich ustępów może być wycofane w odniesieniu do terytoriów wymienionych w oświadczeniu w drodze notyfikacji skierowanej do Sekretarza Generalnego Rady Europy. Cofnięcie wywiera skutek pierwszego dnia miesiąca następującego po upływie trzech miesięcy od dnia otrzymania notyfikacji przez Sekretarza Generalnego Rady Europy.

Artykuł 33

Zastrzeżenia

1. Każde zastrzeżenie złożone przez Stronę do postanowień Konwencji lub jej Protokołu ma zastosowanie także do niniejszego Protokołu, chyba że Strona ta w chwili podpisywania lub składania swego dokumentu ratyfikacyjnego, przyjęcia, zatwierdzenia lub przystąpienia złoży oświadczenie przeciwnej treści. Dotyczy to także oświadczeń składanych w odniesieniu do lub na podstawie postanowień Konwencji lub jej Protokołu.
2. Każde Państwo w chwili podpisywania lub składania swego dokumentu ratyfikacyjnego, przyjęcia, zatwierdzenia lub przystąpienia może oświadczyć, że zastrzega sobie prawo nieuznawania w całości lub w części jednego lub kilku z Artykułów 16, 17, 18, 19 i 20. Żadne inne zastrzeżenia nie są dopuszczalne.
3. Każde Państwo może wycofać wszystkie lub część zastrzeżeń, złożonych zgodnie z postanowieniami wcześniejszego ustępu, kierując w tym celu oświadczenie do Sekretarza Generalnego Rady Europy, które wywoła skutek od dnia jego otrzymania.
4. Każda Strona, która złożyła zastrzeżenie w odniesieniu do jednego z artykułów wskazanych w ustępie 2 niniejszego artykułu, nie może żądać stosowania postanowień tego artykułu przez inną Stronę. Jeżeli jednak zastrzeżenie jest częściowe lub warunkowe, może ona żądać stosowania tego artykułu w zakresie w jakim sama go przyjęła.

Artykuł 34

Wypowiedzenie

1. Każde z umawiających się Państw, w zakresie, w jakim go to dotyczy, może wypowiedzieć niniejszy Protokół poprzez notyfikację skierowaną do Sekretarza Generalnego Rady Europy.
2. Takie wypowiedzenie wywołuje skutek pierwszego dnia miesiąca następującego po upływie trzech miesięcy od dnia otrzymania notyfikacji przez Sekretarza Generalnego.

3. Wypowiedzenie Konwencji powoduje automatycznie wypowiedzenie niniejszego Protokołu.

Artykuł 35

Notyfikacje

Sekretarz Generalny Rady Europy zawiadamia Państwa Członkowskie Rady Europy oraz Państwa, które przystąpiły do niniejszego Protokołu:

- a. o każdym podpisaniu;
- b. o złożeniu dokumentów ratyfikacyjnych, przyjęcia, zatwierdzenia lub przystąpienia;
- c. każdej dacie wejścia w życie niniejszego Protokołu, zgodnie z artykułami 30 i 31;
- d. wszelkich innych aktach, oświadczeniach, notyfikacjach czy zawiadomieniach mających związek z niniejszym Protokołem.

Na dowód powyższego, niżej podpisani, będąc do tego należycie upoważnieni, podpisali niniejszy Protokół.

Sporządzono w Strasburgu dnia 8 listopada 2001r., w językach angielskim i francuskim, przy czym oba teksty są jednakowo autentyczne, w jednym egzemplarzu, który zostanie złożony w archiwum Rady Europy. Sekretarz Rady Europy prześle uwierzytelnione odpisy wszystkim Państwom członkowskim Rady Europy, jak również każdemu Państwu nie członkowskiemu które przystąpiło do Konwencji.

**Tłumaczenie na język polski zastrzeżeń i oświadczeń złożonych przez sygnatariuszy
Drugiego Protokołu dodatkowego do Europejskiej konwencji o pomocy prawnej w
sprawach karnych**

Norwegia

**Zastrzeżenie zawarte w pełnomocnictwie do podpisania, przekazanym Sekretarzowi
Generalnemu Rady Europy w momencie podpisania dokumentu, 8 listopada 2001**

Zgodnie z Artykułem 9, ustęp 9 Protokołu, Norwegia oświadcza, że nie będzie stosować postanowień tego artykułu w odniesieniu do przesłuchań w formie videokonferencji z udziałem oskarżonego lub podejrzanego.

**Oświadczenie zawarte w pełnomocnictwie do podpisania, przekazanym Sekretarzowi
Generalnemu Rady Europy w momencie podpisania dokumentu, 8 listopada 2001**

Zgodnie z artykułem 13 Protokołu, Norwegia oświadcza, że przed zawarciem porozumienia zgodnie z ustępem 1 tego artykułu, będzie wymagana zgoda o której mowa w ustępie 3 tego artykułu.

**Zastrzeżenie zawarte w pełnomocnictwie do podpisania, przekazanym Sekretarzowi
Generalnemu Rady Europy w momencie podpisania dokumentu, 8 listopada 2001**

Zgodnie z artykułem 33, ustęp 2 Protokołu, Norwegia oświadcza, iż nie uznaje postanowień Artykułów 17 – 20.

La réserve et les déclarations concernant le Deuxième Protocole additionnel à la Convention européenne d'entraide judiciaire en matière pénale du 20 avril 1959.

I. La réserve.

Conformément à l'article 33 alinéa 2, la République de Pologne déclare, qu'elle n'exécutera pas des demandes relatives à l'observation transfrontalière (article 17).

II. Les déclarations.

1. Conformément à l'article 4 alinéa 8, la République de Pologne déclare, qu'elle se réserve le droit de soumettre l'exécution des demandes d'entraide judiciaire aux conditions suivantes: Les demandes d'entraide judiciaire relatives à l'audition des témoins ou des experts par vidéoconférence ou par conférence téléphonique, doivent être transmises via le ministère polonais de la Justice (article 4 alinéa 8 lettre d).

2. Conformément à l'article 9 alinéa 9 la République de Pologne déclare, qu'elle ne projette pas profiter de la faculté d'auditionner des inculpés ni des accusés par vidéoconférences (article 9 alinéa 8).

3. Conformément à l'article 13 alinéa 7 la République de Pologne déclare ce qui suit: La République de Pologne se réserve la faculté de ne pas exécuter la demande de transfèrement temporaire d'une personne détenue sur le territoire de la Partie requérante, lorsque la personne concernée ne consent pas à son transfèrement.

4. Conformément à l'article 18 alinéa 4 et à l'article 19 alinéa 4, la République de Pologne déclare que l'autorité compétente aux fins de l'exécution des demandes visées par ces articles est "Komendant Główny Policji" (le Commandant en Chef de la Police).

**SECOND ADDITIONAL PROTOCOL
TO THE EUROPEAN CONVENTION
ON MUTUAL ASSISTANCE
IN CRIMINAL MATTERS**

**DEUXIÈME PROTOCOLE ADDITIONNEL
À LA CONVENTION EUROPÉENNE
D'ENTRAIDE JUDICIAIRE
EN MATIÈRE PÉNALE**

Strasbourg, 8.XI.2001

European Treaty Series
Série des traités européens / **182**

The member States of the Council of Europe, signatory to this Protocol,

Having regard to their undertakings under the Statute of the Council of Europe;

Desirous of further contributing to safeguard human rights, uphold the rule of law and support the democratic fabric of society;

Considering it desirable to that effect to strengthen their individual and collective ability to respond to crime;

Decided to improve on and supplement in certain aspects the European Convention on Mutual Assistance in Criminal Matters, done at Strasbourg on 20 April 1959 (hereinafter referred to as "the Convention"), as well as the Additional Protocol thereto, done at Strasbourg on 17 March 1978;

Taking into consideration the Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms, done at Rome on 4 November 1950, as well as the Convention for the Protection of Individuals with regard to Automatic Processing of Personal Data, done at Strasbourg on 28 January 1981,

Have agreed as follows:

Chapter I

Article 1 – Scope

Article 1 of the Convention shall be replaced by the following provisions:

- 1 The Parties undertake promptly to afford each other, in accordance with the provisions of this Convention, the widest measure of mutual assistance in proceedings in respect of offences the punishment of which, at the time of the request for assistance, falls within the jurisdiction of the judicial authorities of the requesting Party.
- 2 This Convention does not apply to arrests, the enforcement of verdicts or offences under military law which are not offences under ordinary criminal law.
- 3 Mutual assistance may also be afforded in proceedings brought by the administrative authorities in respect of acts which are punishable under the national law of the requesting or the requested Party by virtue of being infringements of the rules of law, where the decision may give rise to proceedings before a court having jurisdiction in particular in criminal matters.
- 4 Mutual assistance shall not be refused solely on the grounds that it relates to acts for which a legal person may be held liable in the requesting Party."

Les Etats membres du Conseil de l'Europe, signataires du présent Protocole,

Etant donné leurs engagements en vertu du Statut du Conseil de l'Europe ;

Désireux de contribuer davantage à protéger les droits de l'homme, à défendre l'Etat de droit et à soutenir le tissu démocratique de la société ;

Considérant qu'il est souhaitable à cet effet de renforcer leur capacité individuelle et collective à réagir à la criminalité ;

Décidés à améliorer et à compléter à certains égards la Convention européenne d'entraide judiciaire en matière pénale, faite à Strasbourg le 20 avril 1959 (ci-après désignée « la Convention »), ainsi que son Protocole additionnel, fait à Strasbourg le 17 mars 1978 ;

Tenant compte de la Convention de sauvegarde des Droits de l'Homme et des Libertés fondamentales, faite à Rome le 4 novembre 1950, ainsi que de la Convention pour la protection des personnes à l'égard du traitement automatisé des données à caractère personnel, faite à Strasbourg le 28 janvier 1981,

Sont convenus de ce qui suit :

Chapitre I

Article 1 – Champ d'application

L'article 1 de la Convention est remplacé par les dispositions suivantes :

- « 1 Les Parties s'engagent à s'accorder mutuellement, selon les dispositions de la présente Convention et dans les meilleurs délais, l'entraide judiciaire la plus large possible dans toute procédure visant des infractions dont la répression est, au moment où l'entraide est demandée, de la compétence des autorités judiciaires de la Partie requérante.
- 2 La présente Convention ne s'applique ni à l'exécution des décisions d'arrestation et des condamnations ni aux infractions militaires qui ne constituent pas des infractions de droit commun.
- 3 L'entraide judiciaire pourra également être accordée dans des procédures pour des faits qui sont punissables selon le droit national de la Partie requérante ou de la Partie requise au titre d'infractions aux règlements poursuivies par des autorités administratives dont la décision peut donner lieu à un recours devant une juridiction compétente, notamment en matière pénale.
- 4 L'entraide judiciaire ne sera pas refusée au seul motif que les faits dont il s'agit peuvent engager la responsabilité d'une personne morale dans la Partie requérante. »

Article 2 – Presence of officials of the requesting Party

Article 4 of the Convention shall be supplemented by the following text, the original Article 4 of the Convention becoming paragraph 1 and the provisions below becoming paragraph 2 :

- "2 Requests for the presence of such officials or interested persons should not be refused where that presence is likely to render the execution of the request for assistance more responsive to the needs of the requesting Party and, therefore, likely to avoid the need for supplementary requests for assistance."

Article 3 – Temporary transfer of detained persons to the territory of the requesting Party

Article 11 of the Convention shall be replaced by the following provisions:

- "1 A person in custody whose personal appearance for evidentiary purposes other than for standing trial is applied for by the requesting Party shall be temporarily transferred to its territory, provided that he or she shall be sent back within the period stipulated by the requested Party and subject to the provisions of Article 12 of this Convention, in so far as these are applicable.

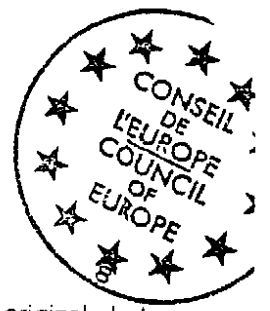
Transfer may be refused if :

- a the person in custody does not consent ;
 - b his or her presence is necessary at criminal proceedings pending in the territory of the requested Party ;
 - c transfer is liable to prolong his or her detention, or
 - d there are other overriding grounds for not transferring him or her to the territory of the requesting Party.
- 2 Subject to the provisions of Article 2 of this Convention, in a case coming within paragraph 1, transit of the person in custody through the territory of a third Party, shall be granted on application, accompanied by all necessary documents, addressed by the Ministry of Justice of the requesting Party to the Ministry of Justice of the Party through whose territory transit is requested. A Party may refuse to grant transit to its own nationals.
- 3 The transferred person shall remain in custody in the territory of the requesting Party and, where applicable, in the territory of the Party through which transit is requested, unless the Party from whom transfer is requested applies for his or her release."

Article 4 – Channels of communication

Article 15 of the Convention shall be replaced by the following provisions:

- "1 Requests for mutual assistance, as well as spontaneous information, shall be addressed in writing by the Ministry of Justice of the requesting Party to the Ministry of Justice of the requested Party and shall be returned through the same channels. However, they may be forwarded directly by the judicial authorities of the requesting Party to the judicial authorities of the requested Party and returned through the same channels.
- 2 Applications as referred to in Article 11 of this Convention and Article 13 of the Second Additional Protocol to this Convention shall in all cases be addressed by the Ministry of Justice of the requesting Party to the Ministry of Justice of the requested Party and shall be returned through the same channels.

Article 2 – Présence d'autorités de la Partie requérante

L'article 4 de la Convention est complété par le texte suivant, l'article 4 original de la Convention constituant le paragraphe 1 et les dispositions ci-après le paragraphe 2 :

- «2 Les demandes visant la présence de ces autorités ou personnes en cause ne devraient pas être refusées lorsqu'une telle présence tend à ce que l'exécution de la demande d'entraide réponde mieux aux besoins de la Partie requérante et, de ce fait, permet d'éviter des demandes d'entraide supplémentaires.»

Article 3 – Transfèrement temporaire de personnes détenues, sur le territoire de la Partie requérante

L'article 11 de la Convention est remplacé par les dispositions suivantes :

- «1 Toute personne détenue dont la comparution personnelle aux fins d'instruction, à l'exclusion de sa comparution aux fins de jugement, est demandée par la Partie requérante sera transférée temporairement sur son territoire, sous condition de son renvoi dans le délai indiqué par la Partie requise et sous réserve des dispositions de l'article 12 de la présente Convention, dans la mesure où celles-ci peuvent s'appliquer.

Le transfèrement pourra être refusé :

- a si la personne détenue n'y consent pas ;
 - b si sa présence est nécessaire dans une procédure pénale en cours sur le territoire de la Partie requise ;
 - c si son transfèrement est susceptible de prolonger sa détention, ou
 - d si d'autres considérations impérieuses s'opposent à son transfèrement sur le territoire de la Partie requérante.
- 2 Sous réserve des dispositions de l'article 2 de la présente Convention, dans un cas prévu au paragraphe 1, le transit de la personne détenue par un territoire d'un Etat tiers sera accordé sur demande, accompagnée de tous les documents utiles, adressée par le Ministère de la Justice de la Partie requérante au Ministère de la Justice de la Partie requise du transit. Toute Partie pourra refuser d'accorder le transit de ses ressortissants.
 - 3 La personne transférée devra rester en détention sur le territoire de la Partie requérante et, le cas échéant, sur le territoire de la Partie requise du transit, à moins que la Partie requise du transfèrement ne demande sa mise en liberté.»

Article 4 – Voies de communication

L'article 15 de la Convention est remplacé par les dispositions suivantes :

- «1 Les demandes d'entraide judiciaire, ainsi que toute information spontanée, seront adressées, sous forme écrite, par le Ministère de la Justice de la Partie requérante au Ministère de la Justice de la Partie requise et renvoyées par la même voie. Toutefois, elles peuvent être adressées directement par l'autorité judiciaire de la Partie requérante à l'autorité judiciaire de la Partie requise et renvoyées par la même voie.
- 2 Les demandes prévues à l'article 11 de la présente Convention ainsi que celles prévues à l'article 13 du Deuxième Protocole additionnel à la présente Convention, seront adressées dans tous les cas par le Ministère de la Justice de la Partie requérante au Ministère de la Justice de la Partie requise et renvoyées par la même voie.

- 3 Requests for mutual assistance concerning proceedings as mentioned in paragraph 3 of Article 1 of this Convention may also be forwarded directly by the administrative or judicial authorities of the requesting Party to the administrative or judicial authorities of the requested Party, as the case may be, and returned through the same channels.
- 4 Requests for mutual assistance made under Articles 18 and 19 of the Second Additional Protocol to this Convention may also be forwarded directly by the competent authorities of the requesting Party to the competent authorities of the requested Party.
- 5 Requests provided for in paragraph 1 of Article 13 of this Convention may be addressed directly by the judicial authorities concerned to the appropriate authorities of the requested Party, and the replies may be returned directly by those authorities. Requests provided for in paragraph 2 of Article 13 of this Convention shall be addressed by the Ministry of Justice of the requesting Party to the Ministry of Justice of the requested Party.
- 6 Requests for copies of convictions and measures as referred to in Article 4 of the Additional Protocol to the Convention may be made directly to the competent authorities. Any Contracting State may, at any time, by a declaration addressed to the Secretary General of the Council of Europe, define what authorities it will, for the purpose of this paragraph, deem competent authorities.
- 7 In urgent cases, where direct transmission is permitted under this Convention, it may take place through the International Criminal Police Organisation (Interpol).
- 8 Any Party may, at any time, by a declaration addressed to the Secretary General of the Council of Europe, reserve the right to make the execution of requests, or specified requests, for mutual assistance dependent on one or more of the following conditions:
 - a that a copy of the request be forwarded to the central authority designated in that declaration ;
 - b that requests, except urgent requests, be forwarded to the central authority designated in that declaration ;
 - c that, in case of direct transmission for reasons of urgency, a copy shall be transmitted at the same time to its Ministry of Justice ;
 - d that some or all requests for assistance shall be sent to it through channels other than those provided for in this article.
- 9 Requests for mutual assistance and any other communications under this Convention or its Protocols may be forwarded through any electronic or other means of telecommunication provided that the requesting Party is prepared, upon request, to produce at any time a written record of it and the original. However, any Contracting State, may by a declaration addressed at any time to the Secretary General of the Council of Europe, establish the conditions under which it shall be willing to accept and execute requests received by electronic or other means of telecommunication.
- 10 The provisions of this article are without prejudice to those of bilateral agreements or arrangements in force between Parties which provide for the direct transmission of requests for assistance between their respective authorities."

- 3 Les demandes d'entraide judiciaire relatives aux procédures visées au paragraphe 3 de l'article 4 de la présente Convention peuvent également être adressées directement par l'autorité administrative ou judiciaire de la Partie requérante à l'autorité administrative ou judiciaire de la Partie requise, selon le cas, et renvoyées par la même voie.
- 4 Les demandes d'entraide judiciaire faites en vertu des articles 18 ou 19 du Deuxième Protocole additionnel à la présente Convention peuvent également être adressées directement par l'autorité compétente de la Partie requérante à l'autorité compétente de la Partie requise.
- 5 Les demandes prévues au paragraphe 1 de l'article 13 de la présente Convention pourront être adressées directement par les autorités judiciaires concernées au service compétent de la Partie requise, et les réponses pourront être renvoyées directement par ce service. Les demandes prévues au paragraphe 2 de l'article 13 de la présente Convention seront adressées par le Ministère de la Justice de la Partie requérante au Ministère de la Justice de la Partie requise.
- 6 Les demandes de copie des sentences et mesures visées à l'article 4 du Protocole additionnel à la Convention peuvent être adressées directement aux autorités compétentes. Tout Etat contractant pourra, à tout moment, par déclaration adressée au Secrétaire Général du Conseil de l'Europe, indiquer les autorités qu'il considérera compétentes aux fins du présent paragraphe.
- 7 En cas d'urgence et lorsque la transmission directe est admise par la présente Convention, elle pourra s'effectuer par l'intermédiaire de l'Organisation internationale de police criminelle (Interpol).
- 8 Toute Partie pourra, à tout moment, par déclaration adressée au Secrétaire Général du Conseil de l'Europe, se réserver le droit de soumettre l'exécution des demandes d'entraide judiciaire, ou de certaines d'entre elles, à une ou plusieurs des conditions suivantes:
 - a une copie de la demande doit être adressée à l'autorité centrale y désignée ;
 - b la demande, sauf lorsqu'elle est urgente, doit être adressée à l'autorité centrale y désignée ;
 - c dans le cas d'une transmission directe pour motif d'urgence, une copie soit communiquée en même temps à son Ministère de la Justice ;
 - d certaines ou toutes les demandes d'entraide judiciaire doivent lui être adressées par une voie autre que celle prévue au présent article.
- 9 Les demandes d'entraide judiciaire ou toute autre communication en vertu de la présente Convention ou de ses protocoles, peuvent être faites par voie de moyens électroniques de communication, ou par tout autre moyen de télécommunication, à condition que la Partie requérante soit prête à produire à tout moment, sur demande, une trace écrite de l'expédition ainsi que l'original. Cependant, tout Etat contractant peut, à tout moment, par déclaration adressée au Secrétaire Général du Conseil de l'Europe, indiquer les conditions dans lesquelles il est prêt à accepter et à mettre en exécution des demandes reçues par voie électronique ou tout autre moyen de télécommunication.
- 10 Le présent article ne portera pas atteinte aux dispositions des accords ou arrangements bilatéraux en vigueur entre les Parties, selon lesquelles la transmission directe des demandes d'entraide judiciaire entre les autorités des Parties est prévue.»

Article 5 – Costs

Article 20 of the Convention shall be replaced by the following provisions:

- 1 Parties shall not claim from each other the refund of any costs resulting from the application of this Convention or its Protocols, except:
 - a costs incurred by the attendance of experts in the territory of the requested Party;
 - b costs incurred by the transfer of a person in custody carried out under Articles 13 or 14 of the Second Additional Protocol to this Convention, or Article 11 of this Convention;
 - c costs of a substantial or extraordinary nature.
- 2 However, the cost of establishing a video or telephone link, costs related to the servicing of a video or telephone link in the requested Party, the remuneration of interpreters provided by it and allowances to witnesses and their travelling expenses in the requested Party shall be refunded by the requesting Party to the requested Party, unless the Parties agree otherwise
- 3 Parties shall consult with each other with a view to making arrangements for the payment of costs claimable under paragraph 1.c above.
- 4 The provisions of this article shall apply without prejudice to the provisions of Article 10, paragraph 3, of this Convention."

Article 6 – Judicial authorities

Article 24 of the Convention shall be replaced by the following provisions:

"Any State shall at the time of signature or when depositing their instrument of ratification, acceptance, approval or accession, by means of a declaration addressed to the Secretary General of the Council of Europe, define what authorities it will, for the purpose of the Convention, deem judicial authorities. It subsequently may, at any time and in the same manner, change the terms of its declaration."

Chapter II

Article 7 – Postponed execution of requests

- 1 The requested Party may postpone action on a request if such action would prejudice investigations, prosecutions or related proceedings by its authorities.
- 2 Before refusing or postponing assistance, the requested Party shall, where appropriate after having consulted with the requesting Party, consider whether the request may be granted partially or subject to such conditions as it deems necessary.
- 3 If the request is postponed, reasons shall be given for the postponement. The requested Party shall also inform the requesting Party of any reasons that render impossible the execution of the request or are likely to delay it significantly.

Article 8 – Procedure

Notwithstanding the provisions of Article 3 of the Convention, where requests specify formalities or procedures which are necessary under the law of the requesting Party, even if unfamiliar to

Article 5 – Frais

L'article 20 de la Convention est remplacé par les dispositions suivantes :

- « 1 Les Parties ne se réclament pas mutuellement le remboursement des frais découlant de l'application de la Convention ou de ses protocoles, à l'exception :
 - a des frais occasionnés par l'intervention d'experts sur le territoire de la Partie requise ;
 - b des frais occasionnés par le transfèrement de personnes détenues effectué en application des articles 13 ou 14 du Deuxième Protocole additionnel à la présente Convention, ou de l'article 11 de la présente Convention ;
 - c des frais importants ou extraordinaires.
- 2 Toutefois, le coût de l'établissement de la liaison vidéo ou téléphonique, les coûts liés à la mise à disposition de la liaison vidéo ou téléphonique dans la Partie requise, la rémunération des interprètes qu'elle fournit et les indemnités versées aux témoins ainsi que leurs frais de déplacement dans la Partie requise sont remboursés par la Partie requérante à la Partie requise, à moins que les Parties n'en conviennent autrement.
- 3 Les Parties se consultent en vue de déterminer les conditions de paiement des frais susceptibles d'être réclamés en vertu des dispositions du paragraphe 1.c du présent article.
- 4 Les dispositions du présent article s'appliquent sans préjudice de l'application des dispositions de l'article 10, paragraphe 3, de la présente Convention. »

Article 6 – Autorités judiciaires

L'article 24 de la Convention est remplacé par les dispositions suivantes :

« Tout Etat, au moment de la signature ou au moment du dépôt de son instrument de ratification, d'acceptation, d'approbation ou d'adhésion, par déclaration adressée au Secrétaire Général du Conseil de l'Europe, indiquera quelles autorités il considérera comme des autorités judiciaires aux fins de la présente Convention. Par la suite il pourra, à tout moment et de la même manière, changer les termes de sa déclaration. »

Chapitre II

Article 7 – Exécution différée des demandes

- 1 La Partie requise peut surseoir à la satisfaction d'une demande si le fait de donner suite à celle-ci risque d'avoir une incidence négative sur une enquête, des poursuites ou toute autre procédure connexe menée par ses autorités.
- 2 Avant de refuser son entraide ou d'y surseoir, la Partie requise examine, le cas échéant après avoir consulté la Partie requérante, s'il peut y être fait droit partiellement ou sous réserve des conditions qu'elle juge nécessaires.
- 3 Toute décision de surseoir à l'entraide est motivée. La Partie requise informe également la Partie requérante des raisons qui rendent impossible l'entraide ou qui sont susceptibles de la retarder de façon significative.

Article 8 – Procédure

Nonobstant les dispositions de l'article 3 de la Convention, lorsqu'une demande prescrit une formalité ou une procédure donnée qu'impose la législation de la Partie requérante, même si

the requested Party, the latter shall comply with such requests to the extent that the action sought is not contrary to fundamental principles of its law, unless otherwise provided for in this Protocol.

Article 9 – Hearing by video conference

- 1 If a person is in one Party's territory and has to be heard as a witness or expert by the judicial authorities of another Party, the latter may, where it is not desirable or possible for the person to be heard to appear in its territory in person, request that the hearing take place by video conference, as provided for in paragraphs 2 to 7.
- 2 The requested Party shall agree to the hearing by video conference provided that the use of the video conference is not contrary to fundamental principles of its law and on condition that it has the technical means to carry out the hearing. If the requested Party has no access to the technical means for video conferencing, such means may be made available to it by the requesting Party by mutual agreement.
- 3 Requests for a hearing by video conference shall contain, in addition to the information referred to in Article 14 of the Convention, the reason why it is not desirable or possible for the witness or expert to attend in person, the name of the judicial authority and of the persons who will be conducting the hearing.
- 4 The judicial authority of the requested Party shall summon the person concerned to appear in accordance with the forms laid down by its law.
- 5 With reference to hearing by video conference, the following rules shall apply:
 - a a judicial authority of the requested Party shall be present during the hearing, where necessary assisted by an interpreter, and shall also be responsible for ensuring both the identification of the person to be heard and respect for the fundamental principles of the law of the requested Party. If the judicial authority of the requested Party is of the view that during the hearing the fundamental principles of the law of the requested Party are being infringed, it shall immediately take the necessary measures to ensure that the hearing continues in accordance with the said principles;
 - b measures for the protection of the person to be heard shall be agreed, where necessary, between the competent authorities of the requesting and the requested Parties;
 - c the hearing shall be conducted directly by, or under the direction of, the judicial authority of the requesting Party in accordance with its own laws;
 - d at the request of the requesting Party or the person to be heard, the requested Party shall ensure that the person to be heard is assisted by an interpreter, if necessary;
 - e the person to be heard may claim the right not to testify which would accrue to him or her under the law of either the requested or the requesting Party.
- 6 Without prejudice to any measures agreed for the protection of persons, the judicial authority of the requested Party shall on the conclusion of the hearing draw up minutes indicating the date and place of the hearing, the identity of the person heard, the identities and functions of all other persons in the requested Party participating in the hearing, any oaths taken and the technical conditions under which the hearing took place. The document shall be forwarded by the competent authority of the requested Party to the competent authority of the requesting Party.
- 7 Each Party shall take the necessary measures to ensure that, where witnesses or experts are being heard within its territory, in accordance with this article, and refuse to testify when under

la formalité ou la procédure demandée n'est pas familière à la Partie requise, cette Partie donne satisfaction à la demande dans la mesure où cela n'est pas contraire aux principes fondamentaux de son droit, sauf dispositions contraires du présent Protocole.

Article 9 – Audition par vidéoconférence

- 1 Si une personne qui se trouve sur le territoire d'une Partie doit être entendue comme témoin ou expert par les autorités judiciaires d'une autre Partie, cette dernière peut demander, s'il est inopportun ou impossible pour la personne à entendre de comparaître en personne sur son territoire, que l'audition ait lieu par vidéoconférence, conformément aux paragraphes 2 à 7.
- 2 La Partie requise consent à l'audition par vidéoconférence pour autant que le recours à cette méthode ne soit pas contraire aux principes fondamentaux de son droit et à condition qu'elle dispose des moyens techniques permettant d'effectuer l'audition. Si la Partie requise ne dispose pas des moyens techniques permettant une vidéoconférence, la Partie requérante peut les mettre à la disposition de la Partie requise avec l'accord de cette dernière.
- 3 Les demandes d'audition par vidéoconférence contiennent, outre les informations indiquées à l'article 14 de la Convention, la raison pour laquelle il n'est pas souhaitable ou pas possible que le témoin ou l'expert soit présent en personne à l'audition, le nom de l'autorité judiciaire et des personnes qui procéderont à l'audition.
- 4 L'autorité judiciaire de la Partie requise cite à comparaître la personne concernée selon les formes prévues par sa législation.
- 5 Les règles suivantes s'appliquent à l'audition par vidéoconférence :
 - a l'audition a lieu en présence d'une autorité judiciaire de la Partie requise, assistée au besoin d'un interprète; cette autorité est aussi responsable de l'identification de la personne entendue et du respect des principes fondamentaux du droit de la Partie requise. Si l'autorité judiciaire de la Partie requise estime que les principes fondamentaux du droit de la Partie requise ne sont pas respectés pendant l'audition, elle prend immédiatement les mesures nécessaires pour veiller à ce que l'audition se poursuive conformément auxdits principes;
 - b les autorités compétentes des Parties requérante et requise conviennent, le cas échéant, des mesures relatives à la protection de la personne à entendre;
 - c l'audition est effectuée directement par l'autorité judiciaire de la Partie requérante, ou sous sa direction, conformément à son droit interne;
 - d à la demande de la Partie requérante ou de la personne à entendre, la Partie requise veille à ce que cette personne soit, au besoin, assistée d'un interprète;
 - e la personne à entendre peut invoquer le droit de ne pas témoigner qui lui serait reconnu par la loi soit de la Partie requise soit de la Partie requérante.
- 6 Sans préjudice de toutes les mesures convenues en ce qui concerne la protection des personnes, l'autorité judiciaire de la Partie requise établit, à l'issue de l'audition, un procès-verbal indiquant la date et le lieu de l'audition, l'identité de la personne entendue, les identités et les qualités de toutes les autres personnes de la Partie requise ayant participé à l'audition, toutes les éventuelles prestations de serment et les conditions techniques dans lesquelles l'audition s'est déroulée. Ce document est transmis par l'autorité compétente de la Partie requise à l'autorité compétente de la Partie requérante.
- 7 Chaque Partie prend les mesures nécessaires pour que, lorsque des témoins ou des experts sont entendus sur son territoire, conformément au présent article, et refusent de témoigner

an obligation to testify or do not testify according to the truth, its national law applies in the same way as if the hearing took place in a national procedure.

- 8 Parties may at their discretion also apply the provisions of this article, where appropriate and with the agreement of their competent judicial authorities, to hearings by video conference involving the accused person or the suspect. In this case, the decision to hold the video conference, and the manner in which the video conference shall be carried out, shall be subject to agreement between the Parties concerned, in accordance with their national law and relevant international instruments. Hearings involving the accused person or the suspect shall only be carried out with his or her consent.
- 9 Any Contracting State may, at any time, by means of a declaration addressed to the Secretary General of the Council of Europe, declare that it will not avail itself of the possibility provided in paragraph 8 above of also applying the provisions of this article to hearings by video conference involving the accused person or the suspect.

Article 10 – Hearing by telephone conference

- 1 If a person is in one Party's territory and has to be heard as a witness or expert by judicial authorities of another Party, the latter may, where its national law so provides, request the assistance of the former Party to enable the hearing to take place by telephone conference, as provided for in paragraphs 2 to 6.
- 2 A hearing may be conducted by telephone conference only if the witness or expert agrees that the hearing take place by that method.
- 3 The requested Party shall agree to the hearing by telephone conference where this is not contrary to fundamental principles of its law.
- 4 A request for a hearing by telephone conference shall contain, in addition to the information referred to in Article 14 of the Convention, the name of the judicial authority and of the persons who will be conducting the hearing and an indication that the witness or expert is willing to take part in a hearing by telephone conference.
- 5 The practical arrangements regarding the hearing shall be agreed between the Parties concerned. When agreeing such arrangements, the requested Party shall undertake to:
 - a notify the witness or expert concerned of the time and the venue of the hearing;
 - b ensure the identification of the witness or expert;
 - c verify that the witness or expert agrees to the hearing by telephone conference.
- 6 The requested Party may make its agreement subject, fully or in part, to the relevant provisions of Article 9, paragraphs 5 and 7

Article 11 – Spontaneous information

- 1 Without prejudice to their own investigations or proceedings, the competent authorities of a Party may, without prior request, forward to the competent authorities of another Party information obtained within the framework of their own investigations, when they consider that the disclosure of such information might assist the receiving Party in initiating or carrying out investigations or proceedings, or might lead to a request by that Party under the Convention or its Protocols.

alors qu'ils sont tenus de le faire, ou font de fausses dépositions, son droit national s'applique comme il s'appliquerait si l'audition avait lieu dans le cadre d'une procédure nationale.

- 8 Les Parties peuvent, si elles le souhaitent, appliquer également les dispositions du présent article, lorsqu'il y a lieu et avec l'accord de leurs autorités judiciaires compétentes, aux auditions par vidéoconférence auxquelles participe la personne poursuivie pénalement ou le suspect. Dans ce cas, la décision de tenir la vidéoconférence et la manière dont elle se déroule doivent faire l'objet d'un accord entre les Parties concernées et être conformes à leur droit national et aux instruments internationaux en la matière. Les auditions auxquelles participe la personne poursuivie pénalement ou le suspect ne peuvent avoir lieu que s'ils y consentent.
- 9 Tout Etat contractant peut, à tout moment, par une déclaration adressée au Secrétaire Général du Conseil de l'Europe, déclarer qu'il n'entend pas se prévaloir de la faculté, prévue au paragraphe 8 du présent article, d'appliquer également les dispositions du présent article aux auditions par vidéoconférence auxquelles participe la personne poursuivie pénalement ou le suspect.

Article 10 – Audition par conférence téléphonique

- 1 Si une personne qui se trouve sur le territoire d'une Partie doit être entendue comme témoin ou expert par les autorités judiciaires d'une autre Partie, cette dernière peut demander, lorsque son droit national le prévoit, l'aide de la première Partie afin que l'audition puisse avoir lieu par conférence téléphonique, conformément aux dispositions des paragraphes 2 à 6.
- 2 Une audition ne peut avoir lieu par conférence téléphonique que si le témoin ou l'expert accepte que l'audition se fasse par ce moyen.
- 3 La Partie requise consent à l'audition par conférence téléphonique pour autant que le recours à cette méthode n'est pas contraire aux principes fondamentaux de son droit.
- 4 Les demandes d'audition par conférence téléphonique contiennent, outre les informations visées à l'article 14 de la Convention, le nom de l'autorité judiciaire et des personnes qui procéderont à l'audition ainsi qu'une indication selon laquelle le témoin ou l'expert est disposé à prendre part à une audition par conférence téléphonique.
- 5 Les modalités pratiques de l'audition sont arrêtées d'un commun accord par les Parties concernées. Lorsqu'elle accepte ces modalités, la Partie requise s'engage :
 - a à notifier au témoin ou à l'expert concerné l'heure et le lieu de l'audition ;
 - b à veiller à l'identification du témoin ou de l'expert ;
 - c à vérifier que le témoin ou l'expert accepte l'audition par conférence téléphonique.
- 6 L'Etat requis peut donner son consentement sous réserve de l'application, en tout ou en partie, des dispositions pertinentes de l'article 9, paragraphes 5 et 7.

Article 11 – Transmission spontanée d'informations

- 1 Sans préjudice de leurs propres investigations ou procédures, les autorités compétentes d'une Partie peuvent, sans demande préalable, transmettre aux autorités compétentes d'une autre Partie des informations recueillies dans le cadre de leur propre enquête lorsqu'elles estiment que la communication de ces informations pourrait aider la Partie destinataire à engager ou à mener à bien des investigations ou des procédures, ou lorsque ces informations pourraient aboutir à une demande formulée par cette Partie en vertu de la Convention ou de ses Protocoles.

- 2 The providing Party may, pursuant to its national law, impose conditions on the use of such information by the receiving Party.
- 3 The receiving Party shall be bound by those conditions.
- 4 However, any Contracting State may, at any time, by means of a declaration addressed to the Secretary General of the Council of Europe, declare that it reserves the right not to be bound by the conditions imposed by the providing Party under paragraph 2 above, unless it receives prior notice of the nature of the information to be provided and agrees to its transmission.

Article 12 – Restitution

- 1 At the request of the requesting Party and without prejudice to the rights of bona fide third parties, the requested Party may place articles obtained by criminal means at the disposal of the requesting Party with a view to their return to their rightful owners.
- 2 In applying Articles 3 and 6 of the Convention, the requested Party may waive the return of articles either before or after handing them over to the requesting Party if the restitution of such articles to the rightful owner may be facilitated thereby. The rights of bona fide third parties shall not be affected.
- 3 In the event of a waiver before handing over the articles to the requesting Party, the requested Party shall exercise no security right or other right of recourse under tax or customs legislation in respect of these articles.
- 4 A waiver as referred to in paragraph 2 shall be without prejudice to the right of the requested Party to collect taxes or duties from the rightful owner.

Article 13 – Temporary transfer of detained persons to the requested Party

- 1 Where there is agreement between the competent authorities of the Parties concerned, a Party which has requested an investigation for which the presence of a person held in custody on its own territory is required may temporarily transfer that person to the territory of the Party in which the investigation is to take place.
- 2 The agreement shall cover the arrangements for the temporary transfer of the person and the date by which the person must be returned to the territory of the requesting Party.
- 3 Where consent to the transfer is required from the person concerned, a statement of consent or a copy thereof shall be provided promptly to the requested Party.
- 4 The transferred person shall remain in custody in the territory of the requested Party and, where applicable, in the territory of the Party through which transit is requested, unless the Party from which the person was transferred applies for his or her release.
- 5 The period of custody in the territory of the requested Party shall be deducted from the period of detention which the person concerned is or will be obliged to undergo in the territory of the requesting Party.
- 6 The provisions of Article 11, paragraph 2, and Article 12 of the Convention shall apply *mutatis mutandis*.
- 7 Any Contracting State may at any time, by means of a declaration addressed to the Secretary General of the Council of Europe, declare that before an agreement is reached under paragraph 1 of this article, the consent referred to in paragraph 3 of this article will be required, or will be required under certain conditions indicated in the declaration.

- 2 La Partie qui fournit l'information peut, conformément à son droit national, soumettre à certaines conditions son utilisation par la Partie destinataire.
- 3 La Partie destinataire est tenue de respecter ces conditions.
- 4 Toutefois, tout Etat contractant peut, à tout moment, par une déclaration adressée au Secrétaire Général du Conseil de l'Europe, déclarer qu'il se réserve le droit de ne pas se soumettre aux conditions imposées en vertu des dispositions du paragraphe 2 du présent article par la Partie qui fournit l'information, à moins qu'il ne soit avisé au préalable de la nature de l'information à fournir et qu'il accepte que cette dernière lui soit transmise.

Article 12 – Restitution

- 1 La Partie requise peut, sur demande de la Partie requérante et sans préjudice des droits des tiers de bonne foi, mettre des objets obtenus par des moyens illicites à la disposition de la Partie requérante en vue de leur restitution à leur propriétaire légitime.
- 2 Dans le cadre de l'application des articles 3 et 6 de la Convention, la Partie requise peut renoncer, soit avant, soit après leur remise à la Partie requérante, au renvoi des objets qui ont été remis à la Partie requérante si cela peut favoriser la restitution de ces objets à leur propriétaire légitime. Les droits des tiers de bonne foi ne sont pas affectés.
- 3 Au cas où la Partie requise renonce au renvoi des objets avant leur remise à la Partie requérante, elle ne fait valoir aucun droit de gage ni aucun autre droit de recours découlant de la législation fiscale ou douanière sur ces objets.
- 4 Une renonciation conformément au paragraphe 2 n'affecte pas le droit de la Partie requise de percevoir auprès du propriétaire légitime des taxes ou droits de douane.

Article 13 – Transfèrement temporaire de personnes détenues, sur le territoire de la Partie requise

- 1 En cas d'accord entre les autorités compétentes des Parties concernées, une Partie qui a demandé une mesure d'instruction nécessitant la présence d'une personne détenue sur son territoire peut transférer temporairement cette personne sur le territoire de la Partie où l'instruction doit avoir lieu.
- 2 L'accord prévoit les modalités du transfèrement temporaire de la personne et le délai dans lequel elle doit être renvoyée sur le territoire de la Partie requérante.
- 3 S'il est exigé que la personne concernée consente à son transfèrement, une déclaration de consentement ou une copie de celle-ci est fournie sans tarder à la Partie requise.
- 4 La personne transférée devra rester en détention sur le territoire de la Partie requise et, le cas échéant, sur le territoire de la Partie du transit, à moins que la Partie requérante du transfèrement ne demande sa mise en liberté.
- 5 La période de détention sur le territoire de la Partie requise est déduite de la durée de la détention que doit ou devra subir la personne concernée sur le territoire de la Partie requérante.
- 6 L'article 11, paragraphe 2, et l'article 12 de la Convention s'appliquent par analogie.
- 7 Tout Etat contractant peut, à tout moment, par une déclaration adressée au Secrétaire Général du Conseil de l'Europe, déclarer que, pour la réalisation de l'accord visé au paragraphe 1 du présent article, le consentement visé au paragraphe 3 du présent article sera exigé, ou qu'il le sera dans certaines conditions précisées dans la déclaration.

Article 14 – Personal appearance of transferred sentenced persons

The provisions of Articles 11 and 12 of the Convention shall apply *mutatis mutandis* also to persons who are in custody in the requested Party, pursuant to having been transferred in order to serve a sentence passed in the requesting Party, where their personal appearance for purposes of review of the judgement is applied for by the requesting Party.

Article 15 – Language of procedural documents and judicial decisions to be served

- 1 The provisions of this article shall apply to any request for service under Article 7 of the Convention or Article 3 of the Additional Protocol thereto.
- 2 Procedural documents and judicial decisions shall in all cases be transmitted in the language, or the languages, in which they were issued.
- 3 Notwithstanding the provisions of Article 16 of the Convention, if the authority that issued the papers knows or has reasons to believe that the addressee understands only some other language, the papers, or at least the most important passages thereof, shall be accompanied by a translation into that other language.
- 4 Notwithstanding the provisions of Article 16 of the Convention, procedural documents and judicial decisions shall, for the benefit of the authorities of the requested Party, be accompanied by a short summary of their contents translated into the language, or one of the languages, of that Party.

Article 16 – Service by post

- 1 The competent judicial authorities of any Party may directly address, by post, procedural documents and judicial decisions, to persons who are in the territory of any other Party.
- 2 Procedural documents and judicial decisions shall be accompanied by a report stating that the addressee may obtain information from the authority identified in the report, regarding his or her rights and obligations concerning the service of the papers. The provisions of paragraph 3 of Article 15 above shall apply to that report.
- 3 The provisions of Articles 8, 9 and 12 of the Convention shall apply *mutatis mutandis* to service by post.
- 4 The provisions of paragraphs 1, 2 and 3 of Article 15 above shall also apply to service by post.

Article 17 – Cross-border observations

- 1 Police officers of one of the Parties who, within the framework of a criminal investigation, are keeping under observation in their country a person who is presumed to have taken part in a criminal offence to which extradition may apply, or a person who it is strongly believed will lead to the identification or location of the above-mentioned person, shall be authorised to continue their observation in the territory of another Party where the latter has authorised cross-border observation in response to a request for assistance which has previously been submitted. Conditions may be attached to the authorisation.

On request, the observation will be entrusted to officers of the Party in whose territory it is carried out.

Article 14 – Comparution personnelle de personnes condamnées et transférées

Les dispositions des articles 11 et 12 de la Convention s'appliquent par analogie également aux personnes en détention sur le territoire de la Partie requise, à la suite de leur transfèrement en vue de purger une peine prononcée sur le territoire de la Partie requérante, lorsque leur comparution personnelle à des fins de révision du jugement est demandée par la Partie requérante.

Article 15 – Langue des actes de procédure et des décisions judiciaires à remettre

- 1 Les dispositions du présent article s'appliquent à toute demande de remise faite en vertu de l'article 7 de la Convention ou de l'article 3 de son Protocole additionnel.
- 2 Les actes de procédure et les décisions judiciaires sont toujours remis dans la langue, ou les langues, dans laquelle, ou dans lesquelles, ils ont été produits.
- 3 Nonobstant les dispositions de l'article 16 de la Convention, si l'autorité qui est à l'origine des documents sait, ou a des raisons de considérer, que le destinataire ne connaît qu'une autre langue, les documents, ou au moins les passages les plus importants de ceux-ci, doivent être accompagnés d'une traduction dans cette autre langue.
- 4 Nonobstant les dispositions de l'article 16 de la Convention, les actes de procédure et les décisions judiciaires doivent être accompagnés, à l'intention des autorités de la Partie requise, d'un court sommaire de leur contenu traduit dans la langue, ou l'une des langues, de cette Partie.

Article 16 – Remise par voie postale

- 1 Les autorités judiciaires compétentes de toute Partie peuvent envoyer directement, par voie postale, des actes de procédure et des décisions judiciaires, aux personnes qui se trouvent sur le territoire de toute autre Partie.
- 2 Les actes de procédure et les décisions judiciaires sont accompagnés d'une note indiquant que le destinataire peut obtenir de l'autorité identifiée dans la note des informations sur ses droits et obligations concernant la remise des pièces. Les dispositions du paragraphe 3 de l'article 15 du présent Protocole s'appliquent à cette note.
- 3 Les dispositions des articles 8, 9 et 12 de la Convention s'appliquent par analogie à la remise par voie postale.
- 4 Les dispositions des paragraphes 1, 2 et 3 de l'article 15 du présent Protocole s'appliquent également à la remise par voie postale.

Article 17 – Observation transfrontalière

- 1 Les agents d'une des Parties qui, dans le cadre d'une enquête judiciaire, observent dans leur pays une personne présumée avoir participé à un fait punissable pouvant donner lieu à extradition, ou une personne à l'égard de laquelle il y a de sérieuses raisons de penser qu'elle peut conduire à l'identification ou à la localisation de la personne ci-dessus mentionnée sont autorisés à continuer cette observation sur le territoire d'une autre Partie, lorsque celle-ci a autorisé l'observation transfrontalière sur la base d'une demande d'entraide judiciaire présentée au préalable. L'autorisation peut être assortie de conditions.

Sur demande, l'observation sera confiée aux agents de la Partie sur le territoire de laquelle elle est effectuée.

The request for assistance referred to in the first sub-paragraph must be sent to an authority designated by each Party and having jurisdiction to grant or to forward the requested authorisation.

- 2 Where, for particularly urgent reasons, prior authorisation of the other Party cannot be requested, the officers conducting the observation within the framework of a criminal investigation shall be authorised to continue beyond the border the observation of a person presumed to have committed offences listed in paragraph 6, provided that the following conditions are met:
 - a the authorities of the Party designated under paragraph 4, in whose territory the observation is to be continued, must be notified immediately, during the observation, that the border has been crossed;
 - b a request for assistance submitted in accordance with paragraph 1 and outlining the grounds for crossing the border without prior authorisation shall be submitted without delay.

Observation shall cease as soon as the Party in whose territory it is taking place so requests, following the notification referred to in a. or the request referred to in b. or where authorisation has not been obtained within five hours of the border being crossed.

- 3 The observation referred to in paragraphs 1 and 2 shall be carried out only under the following general conditions:
 - a The officers conducting the observation must comply with the provisions of this article and with the law of the Party in whose territory they are operating; they must obey the instructions of the local responsible authorities.
 - b Except in the situations provided for in paragraph 2, the officers shall, during the observation, carry a document certifying that authorisation has been granted.
 - c The officers conducting the observation must be able at all times to provide proof that they are acting in an official capacity.
 - d The officers conducting the observation may carry their service weapons during the observation, save where specifically otherwise decided by the requested Party; their use shall be prohibited save in cases of legitimate self-defence.
 - e Entry into private homes and places not accessible to the public shall be prohibited.
 - f The officers conducting the observation may neither stop and question, nor arrest, the person under observation.
 - g All operations shall be the subject of a report to the authorities of the Party in whose territory they took place; the officers conducting the observation may be required to appear in person.
 - h The authorities of the Party from which the observing officers have come shall, when requested by the authorities of the Party in whose territory the observation took place, assist the enquiry subsequent to the operation in which they took part, including legal proceedings.
- 4 Parties shall at the time of signature or when depositing their instrument of ratification, acceptance, approval or accession, by means of a declaration addressed to the Secretary General of the Council of Europe, indicate both the officers and authorities that they designate for the purposes of paragraphs 1 and 2 of this article. They subsequently may, at any time and in the same manner, change the terms of their declaration.
- 5 The Parties may, at bilateral level, extend the scope of this article and adopt additional measures in implementation thereof.

La demande d'entraide judiciaire mentionnée au paragraphe 1 doit être adressée à une autorité désignée par chacune des Parties et compétente pour accorder ou transmettre l'autorisation demandée.

- 2 Lorsque, pour des raisons particulièrement urgentes, l'autorisation préalable de l'autre Partie ne peut être demandée, les agents observateurs agissant dans le cadre d'une enquête judiciaire sont autorisés à continuer au-delà de la frontière l'observation d'une personne présumée avoir commis des faits punissables et énumérés au paragraphe 6, dans les conditions ci-après:
 - a le franchissement de la frontière sera communiqué immédiatement durant l'observation à l'autorité de la Partie désignée au paragraphe 4, sur le territoire de laquelle l'observation continue;
 - b une demande d'entraide judiciaire présentée conformément au paragraphe 1 et exposant les motifs justifiant le franchissement de la frontière, sans autorisation préalable, sera transmise sans délai.L'observation sera arrêtée dès que la Partie sur le territoire de laquelle elle a lieu le demande, suite à la communication visée au point a, ou à la demande visée au point b, ou si l'autorisation n'est pas obtenue cinq heures après le franchissement de la frontière.
- 3 L'observation visée aux paragraphes 1 et 2 ne peut être exercée qu'aux conditions générales suivantes:
 - a Les agents observateurs doivent se conformer aux dispositions du présent article et au droit de la Partie sur le territoire de laquelle ils opèrent; ils doivent obtempérer aux injonctions des autorités localement compétentes.
 - b Sous réserve des situations prévues au paragraphe 2, les agents se munissent durant l'observation d'un document attestant que l'autorisation a été accordée.
 - c Les agents observateurs devront être en mesure de justifier à tout moment de leur qualité officielle.
 - d Les agents observateurs peuvent emporter leur arme de service pendant l'observation, sauf décision contraire expresse de la Partie requise; son utilisation est interdite sauf en cas de légitime défense.
 - e L'entrée dans les domiciles et les lieux non accessibles au public est interdite.
 - f Les agents observateurs ne peuvent ni interpellier ni arrêter la personne observée.
 - g Toute opération fera l'objet d'un rapport aux autorités de la Partie sur le territoire de laquelle elle est intervenue; la comparution personnelle des agents observateurs peut être requise.
 - h Les autorités de la Partie dont les agents observateurs sont originaires apportent, lorsqu'il est demandé par les autorités de la Partie sur le territoire de laquelle l'observation a eu lieu, leur concours à l'enquête consécutive à l'opération à laquelle ils ont participé, y compris aux procédures judiciaires.
- 4 Toute Partie, au moment de la signature ou au moment du dépôt de son instrument de ratification, d'acceptation, d'approbation ou d'adhésion, par déclaration adressée au Secrétaire Général du Conseil de l'Europe, indiquera, d'une part, quels agents et, d'autre part, quelles autorités elle désigne aux fins des paragraphes 1 et 2 du présent article. Par la suite, toute Partie peut, à tout moment et de la même manière, changer les termes de sa déclaration.
- 5 Les Parties peuvent, sur le plan bilatéral, étendre le champ d'application du présent article et adopter des dispositions supplémentaires en exécution de cet article.

- 6 The observation referred to in paragraph 2 may take place only for one of the following criminal offences:
- assassination;
 - murder;
 - rape;
 - arson;
 - counterfeiting;
 - armed robbery and receiving of stolen goods;
 - extortion;
 - kidnapping and hostage taking;
 - traffic in human beings;
 - illicit traffic in narcotic drugs and psychotropic substances;
 - breach of the laws on arms and explosives;
 - use of explosives;
 - illicit carriage of toxic and dangerous waste;
 - smuggling of aliens;
 - sexual abuse of children.

Article 18 – Controlled delivery

- 1 Each Party undertakes to ensure that, at the request of another Party, controlled deliveries may be permitted on its territory in the framework of criminal investigations into extraditable offences.
- 2 The decision to carry out controlled deliveries shall be taken in each individual case by the competent authorities of the requested Party, with due regard to the national law of that Party.
- 3 Controlled deliveries shall take place in accordance with the procedures of the requested Party. Competence to act, direct and control operations shall lie with the competent authorities of that Party.
- 4 Parties shall at the time of signature or when depositing their instrument of ratification, acceptance, approval or accession, by means of a declaration addressed to the Secretary General of the Council of Europe, indicate the authorities that are competent for the purposes of this article. They subsequently may, at any time and in the same manner, change the terms of their declaration.

Article 19 – Covert investigations

- 1 The requesting and the requested Parties may agree to assist one another in the conduct of investigations into crime by officers acting under covert or false identity (covert investigations).
- 2 The decision on the request is taken in each individual case by the competent authorities of the requested Party with due regard to its national law and procedures. The duration of the covert investigation, the detailed conditions, and the legal status of the officers concerned during covert investigations shall be agreed between the Parties with due regard to their national law and procedures.

- 6 L'observation telle que visée au paragraphe 2 ne peut avoir lieu que pour l'un des faits énumérés suivants :
- assassinat ;
 - meurtre ;
 - viol ;
 - incendie volontaire ;
 - fausse monnaie ;
 - vol et recel aggravés ;
 - extorsion ;
 - enlèvement et prise d'otage ;
 - trafic d'êtres humains ;
 - trafic illicite de stupéfiants et substances psychotropes ;
 - infractions aux dispositions légales en matière d'armes et explosifs ;
 - destruction par explosifs ;
 - transport illicite de déchets toxiques et nuisibles ;
 - trafic d'étrangers,
 - abus sexuel d'enfant.

Article 18 – Livraison surveillée

- 1 Chaque Partie s'engage à ce que, à la demande d'une autre Partie, des livraisons surveillées puissent être autorisées sur son territoire dans le cadre d'enquêtes pénales relatives à des infractions susceptibles de donner lieu à extradition.
- 2 La décision de recourir à des livraisons surveillées est prise dans chaque cas d'espèce par les autorités compétentes de la Partie requise, dans le respect du droit national de cette Partie.
- 3 Les livraisons surveillées se déroulent conformément aux procédures prévues par la Partie requise. Le pouvoir d'agir, la direction et le contrôle de l'opération appartiennent aux autorités compétentes de la Partie requise.
- 4 Toute Partie, au moment de la signature ou au moment du dépôt de son instrument de ratification, d'acceptation, d'approbation ou d'adhésion, par déclaration adressée au Secrétaire Général du Conseil de l'Europe, indiquera les autorités qu'elle désigne comme compétentes aux fins du présent article. Par la suite, toute Partie peut, à tout moment et de la même manière, changer les termes de sa déclaration.

Article 19 – Enquêtes discrètes

- 1 La Partie requérante et la Partie requise peuvent convenir de s'entraider pour la réalisation d'enquêtes pénales menées par des agents intervenant en secret ou sous une identité fictive (enquêtes discrètes).
- 2 Les autorités compétentes de la Partie requise décident, dans chaque cas d'espèce de la réponse à donner à la demande, en tenant dûment compte de la loi et des procédures nationales. Les deux Parties conviennent, dans le respect de leur loi et de leurs procédures nationales, de la durée de l'enquête discrète, de ses modalités précises et du statut juridique des agents concernés.

- 3 Covert investigations shall take place in accordance with the national law and procedures of the Party on the territory of which the covert investigation takes place. The Parties involved shall co-operate to ensure that the covert investigation is prepared and supervised and to make arrangements for the security of the officers acting under covert or false identity.
- 4 Parties shall at the time of signature or when depositing their instrument of ratification, acceptance, approval or accession, by means of a declaration addressed to the Secretary General of the Council of Europe, indicate the authorities that are competent for the purposes of paragraph 2 of this article. They subsequently may, at any time and in the same manner, change the terms of their declaration.

Article 20 – Joint investigation teams

- 1 By mutual agreement, the competent authorities of two or more Parties may set up a joint investigation team for a specific purpose and a limited period, which may be extended by mutual consent, to carry out criminal investigations in one or more of the Parties setting up the team. The composition of the team shall be set out in the agreement.

A joint investigation team may, in particular, be set up where:

- a a Party's investigations into criminal offences require difficult and demanding investigations having links with other Parties;
- b a number of Parties are conducting investigations into criminal offences in which the circumstances of the case necessitate co-ordinated, concerted action in the Parties involved.

A request for the setting up of a joint investigation team may be made by any of the Parties concerned. The team shall be set up in one of the Parties in which the investigations are expected to be carried out.

- 2 In addition to the information referred to in the relevant provisions of Article 14 of the Convention, requests for the setting up of a joint investigation team shall include proposals for the composition of the team.
- 3 A joint investigation team shall operate in the territory of the Parties setting up the team under the following general conditions:
 - a the leader of the team shall be a representative of the competent authority – participating in criminal investigations – from the Party in which the team operates. The leader of the team shall act within the limits of his or her competence under national law;
 - b the team shall carry out its operations in accordance with the law of the Party in which it operates. The members and seconded members of the team shall carry out their tasks under the leadership of the person referred to in sub-paragraph a, taking into account the conditions set by their own authorities in the agreement on setting up the team;
 - c the Party in which the team operates shall make the necessary organisational arrangements for it to do so.
- 4 In this article, members of the joint investigation team from the Party in which the team operates are referred to as “members”, while members from Parties other than the Party in which the team operates are referred to as “seconded members”.

- 3 Les enquêtes discrètes sont menées conformément à la loi et aux procédures nationales de la Partie sur le territoire de laquelle elles se déroulent. Les Parties concernées coopèrent pour en assurer la préparation et la direction, et pour prendre des dispositions pour la sécurité des agents intervenant en secret ou sous une identité fictive.
- 4 Toute Partie, au moment de la signature ou au moment du dépôt de son instrument de ratification, d'acceptation, d'approbation ou d'adhésion, par déclaration adressée au Secrétaire Général du Conseil de l'Europe, indiquera les autorités qu'elle désigne comme compétentes aux fins du paragraphe 2 du présent article. Par la suite, toute Partie peut, à tout moment et de la même manière, changer les termes de sa déclaration.

Article 20 – Equipes communes d'enquête

- 1 Les autorités compétentes de deux Parties au moins peuvent, d'un commun accord, créer une équipe commune d'enquête, avec un objectif précis et pour une durée limitée pouvant être prolongée avec l'accord de toutes les Parties, pour effectuer des enquêtes pénales dans une ou plusieurs des Parties qui créent l'équipe. La composition de l'équipe est arrêtée dans l'accord.

Une équipe commune d'enquête peut notamment être créée lorsque :

- a dans le cadre d'une procédure d'enquête menée par une Partie pour détecter des infractions, il y a lieu d'effectuer des enquêtes difficiles et impliquant la mobilisation d'importants moyens, qui concernent aussi d'autres Parties ;
- b plusieurs Parties effectuent des enquêtes concernant des infractions qui, en raison des faits qui sont à l'origine de celles-ci, exigent une action coordonnée et concertée dans les Parties en question.

La demande de création d'une équipe commune d'enquête peut émaner de toute Partie concernée. L'équipe est créée dans l'une des Parties dans lesquelles l'enquête doit être effectuée.

- 2 Outre les indications visées dans les dispositions pertinentes de l'article 14 de la Convention, les demandes de création d'une équipe commune d'enquête comportent des propositions relatives à la composition de l'équipe.
- 3 L'équipe commune d'enquête intervient sur le territoire des Parties qui la créent dans les conditions générales suivantes :
 - a le responsable de l'équipe est un représentant de l'autorité compétente – participant aux enquêtes pénales – de la Partie sur le territoire de laquelle l'équipe intervient. Le responsable de l'équipe agit dans les limites des compétences qui sont les siennes au regard du droit national ;
 - b l'équipe mène ses opérations conformément au droit de la Partie sur le territoire de laquelle elle intervient. Les membres de l'équipe et les membres détachés de l'équipe exécutent leurs tâches sous la responsabilité de la personne visée au point a, en tenant compte des conditions fixées par leurs propres autorités dans l'accord relatif à la création de l'équipe ;
 - c la Partie sur le territoire de laquelle l'équipe intervient crée les conditions organisationnelles nécessaires pour lui permettre de le faire.
- 4 Au présent article, les membres de l'équipe commune d'enquête provenant de la Partie sur le territoire de laquelle l'équipe intervient sont désignés comme « membres », tandis que les membres provenant de Parties autres que celle sur le territoire de laquelle l'équipe intervient sont désignés comme « membres détachés ».

- 5 Seconded members of the joint investigation team shall be entitled to be present when investigative measures are taken in the Party of operation. However, the leader of the team may, for particular reasons, in accordance with the law of the Party where the team operates, decide otherwise.
- 6 Seconded members of the joint investigation team may, in accordance with the law of the Party where the team operates, be entrusted by the leader of the team with the task of taking certain investigative measures where this has been approved by the competent authorities of the Party of operation and the seconding Party.
- 7 Where the joint investigation team needs investigative measures to be taken in one of the Parties setting up the team, members seconded to the team by that Party may request their own competent authorities to take those measures. Those measures shall be considered in that Party under the conditions which would apply if they were requested in a national investigation.
- 8 Where the joint investigation team needs assistance from a Party other than those which have set up the team, or from a third State, the request for assistance may be made by the competent authorities of the State of operation to the competent authorities of the other State concerned in accordance with the relevant instruments or arrangements.
- 9 A seconded member of the joint investigation team may, in accordance with his or her national law and within the limits of his or her competence, provide the team with information available in the Party which has seconded him or her for the purpose of the criminal investigations conducted by the team.
- 10 Information lawfully obtained by a member or seconded member while part of a joint investigation team which is not otherwise available to the competent authorities of the Parties concerned may be used for the following purposes:
 - a for the purposes for which the team has been set up;
 - b subject to the prior consent of the Party where the information became available, for detecting, investigating and prosecuting other criminal offences. Such consent may be withheld only in cases where such use would endanger criminal investigations in the Party concerned or in respect of which that Party could refuse mutual assistance;
 - c for preventing an immediate and serious threat to public security, and without prejudice to sub-paragraph b. if subsequently a criminal investigation is opened;
 - d for other purposes to the extent that this is agreed between Parties setting up the team.
- 11 This article shall be without prejudice to any other existing provisions or arrangements on the setting up or operation of joint investigation teams.
- 12 To the extent that the laws of the Parties concerned or the provisions of any legal instrument applicable between them permit, arrangements may be agreed for persons other than representatives of the competent authorities of the Parties setting up the joint investigation team to take part in the activities of the team. The rights conferred upon the members or seconded members of the team by virtue of this article shall not apply to these persons unless the agreement expressly states otherwise.

Article 21 – Criminal liability regarding officials

During the operations referred to in Articles 17, 18, 19 or 20, unless otherwise agreed upon by the Parties concerned, officials from a Party other than the Party of operation shall be regarded as officials of the Party of operation with respect to offences committed against them or by them.

- 5 Les membres détachés auprès de l'équipe commune d'enquête sont habilités à être présents lorsque des mesures d'enquête sont prises dans la Partie d'intervention. Toutefois, le responsable de l'équipe peut, pour des raisons particulières, en décider autrement, dans le respect du droit de la Partie sur le territoire de laquelle l'équipe intervient.
- 6 Les membres détachés de l'équipe commune d'enquête peuvent, conformément au droit de la Partie d'intervention, se voir confier, par le responsable de l'équipe, la tâche de prendre certaines mesures d'enquête, moyennant le consentement des autorités compétentes de la Partie d'intervention et de la Partie qui a procédé au détachement.
- 7 Lorsque l'équipe commune d'enquête a besoin que des mesures d'enquête soient prises dans une des Parties qui l'ont créée, les membres détachés auprès de l'équipe par ladite Partie peuvent demander à leurs autorités compétentes de prendre ces mesures. Ces mesures sont considérées dans la Partie en question selon les conditions qui s'appliqueraient si elles étaient demandées dans le cadre d'une enquête nationale.
- 8 Lorsque l'équipe commune d'enquête a besoin de l'aide d'une Partie autre que celles qui l'ont créée, ou d'un Etat tiers, la demande d'entraide peut être adressée par les autorités compétentes de l'Etat d'intervention à leurs homologues de l'autre Etat concerné, conformément aux instruments ou arrangements pertinents.
- 9 Un membre détaché auprès de l'équipe commune d'enquête peut, conformément à son droit national et dans les limites de ses compétences, fournir à l'équipe des informations qui sont disponibles dans la Partie qui l'a détaché aux fins des enquêtes pénales menées par l'équipe.
- 10 Les informations obtenues de manière régulière par un membre ou un membre détaché dans le cadre de sa participation à une équipe commune d'enquête, et qui ne peuvent pas être obtenues d'une autre manière par les autorités compétentes des Parties concernées, peuvent être utilisées aux fins suivantes:
 - a aux fins pour lesquelles l'équipe a été créée;
 - b pour détecter, enquêter sur et poursuivre d'autres infractions pénales sous réserve du consentement préalable de la Partie où l'information a été obtenue. Le consentement ne peut être refusé que dans les cas où une telle utilisation représenterait un danger pour les enquêtes pénales menées dans la Partie concernée, ou pour lesquels cette Partie pourrait refuser l'entraide;
 - c pour prévenir un danger immédiat et sérieux pour la sécurité publique et sans préjudice des dispositions du point b si, par la suite, une enquête pénale est ouverte;
 - d à d'autres fins, pour autant que cela ait été convenu par les Parties qui ont créé l'équipe.
- 11 Les dispositions du présent article ne portent pas atteinte à d'autres dispositions ou arrangements existants relatifs à la création ou à l'intervention d'équipes communes d'enquête.
- 12 Dans la mesure où le droit des Parties concernées ou les dispositions de tout instrument juridique applicable entre elles le permettent, des arrangements peuvent être conclus pour que des personnes autres que des représentants des autorités compétentes des Parties qui créent l'équipe commune d'enquête prennent part aux activités de l'équipe. Les droits conférés aux membres et aux membres détachés auprès de l'équipe en vertu du présent article ne s'appliquent pas à ces personnes, sauf disposition contraire figurant explicitement dans l'accord.

Article 21 – Responsabilité pénale en ce qui concerne les fonctionnaires

Au cours des opérations visées aux articles 17, 18, 19 et 20, les fonctionnaires d'une Partie autre que la Partie d'intervention sont assimilés aux agents de celle-ci en ce qui concerne les infractions dont ils seraient victimes ou qu'ils commettraient, à moins qu'il n'en soit convenu autrement entre les Parties concernées.

Article 22 – Civil liability regarding officials

- 1 Where, in accordance with Articles 17, 18, 19 or 20, officials of a Party are operating in another Party, the first Party shall be liable for any damage caused by them during their operations, in accordance with the law of the Party in whose territory they are operating.
- 2 The Party in whose territory the damage referred to in paragraph 1 was caused shall make good such damage under the conditions applicable to damage caused by its own officials.
- 3 The Party whose officials have caused damage to any person in the territory of another Party shall reimburse the latter in full any sums it has paid to the victims or persons entitled on their behalf.
- 4 Without prejudice to the exercise of its rights vis-à-vis third parties and with the exception of paragraph 3, each Party shall refrain in the case provided for in paragraph 1 from requesting reimbursement of damages it has sustained from another Party.
- 5 The provisions of this article shall apply subject to the proviso that the Parties did not agree otherwise.

Article 23 – Protection of witnesses

Where a Party requests assistance under the Convention or one of its Protocols in respect of a witness at risk of intimidation or in need of protection, the competent authorities of the requesting and requested Parties shall endeavour to agree on measures for the protection of the person concerned, in accordance with their national law.

Article 24 – Provisional measures

- 1 At the request of the requesting Party, the requested Party, in accordance with its national law, may take provisional measures for the purpose of preserving evidence, maintaining an existing situation or protecting endangered legal interests.
- 2 The requested Party may grant the request partially or subject to conditions, in particular time limitation.

Article 25 – Confidentiality

The requesting Party may require that the requested Party keep confidential the fact and substance of the request, except to the extent necessary to execute the request. If the requested Party cannot comply with the requirement of confidentiality, it shall promptly inform the requesting Party.

Article 26 – Data protection

- 1 Personal data transferred from one Party to another as a result of the execution of a request made under the Convention or any of its Protocols, may be used by the Party to which such data have been transferred, only:
 - a for the purpose of proceedings to which the Convention or any of its Protocols apply;
 - b for other judicial and administrative proceedings directly related to the proceedings mentioned under a.,
 - c for preventing an immediate and serious threat to public security.

Article 22 – Responsabilité civile en ce qui concerne les fonctionnaires

- 1 Lorsque, conformément aux articles 17, 18, 19 et 20, les fonctionnaires d'une Partie se trouvent en mission sur le territoire d'une autre Partie, la première Partie est responsable des dommages qu'ils causent pendant le déroulement de la mission, conformément au droit de la Partie sur le territoire de laquelle ils opèrent.
- 2 La Partie sur le territoire de laquelle les dommages visés au paragraphe 1 sont causés assume la réparation de ces dommages dans les conditions applicables aux dommages causés par ses propres agents.
- 3 La Partie dont les fonctionnaires ont causé des dommages à quiconque sur le territoire d'une autre Partie rembourse intégralement à cette dernière les sommes qu'elle a versées aux victimes ou à leurs ayants droit.
- 4 Sans préjudice de l'exercice de ses droits à l'égard des tiers et à l'exception de la disposition du paragraphe 3, chaque Partie renoncera, dans le cas prévu au paragraphe 1, à demander à une autre Partie le remboursement du montant des dommages qu'elle a subis.
- 5 Les dispositions du présent article s'appliquent à la condition que les Parties n'en aient pas convenu différemment.

Article 23 – Protection des témoins

Lorsqu'une Partie fait une demande d'entraide en vertu de la Convention ou de l'un de ses Protocoles concernant un témoin qui risque d'être exposé à une intimidation ou qui a besoin de protection, les autorités compétentes de la Partie requérante et celles de la Partie requise font de leur mieux pour convenir des mesures visant la protection de la personne concernée, en conformité avec leur droit national.

Article 24 – Mesures provisoires

- 1 A la demande de la Partie requérante, la Partie requise, en conformité avec sa loi nationale, peut ordonner des mesures provisoires en vue de préserver des moyens de preuve, de maintenir une situation existante, ou de protéger des intérêts juridiques menacés.
- 2 La Partie requise peut faire droit à la demande partiellement ou sous réserve de conditions, notamment en limitant la durée des mesures prises.

Article 25 – Confidentialité

La Partie requérante peut demander à la Partie requise de veiller à ce que la requête et son contenu restent confidentiels, sauf dans la mesure où cela n'est pas compatible avec l'exécution de la requête. Si la Partie requise ne peut pas se conformer aux impératifs de la confidentialité, elle en informe sans tarder la Partie requérante.

Article 26 – Protection des données

- 1 Les données à caractère personnel transmises d'une Partie à une autre en conséquence de l'exécution d'une demande faite au titre de la Convention ou de l'un de ses protocoles ne peuvent être utilisées par la Partie à laquelle elles ont été transmises :
 - a qu'aux fins des procédures auxquelles s'applique la Convention ou de l'un de ses Protocoles,
 - b qu'aux fins d'autres procédures judiciaires ou administratives directement liées aux procédures visées au point a.,
 - c qu'aux fins de prévenir un danger immédiat et sérieux pour la sécurité publique.

- 2 Such data may however be used for any other purpose if prior consent to that effect is given by either the Party from which the data had been transferred, or the data subject.
- 3 Any Party may refuse to transfer personal data obtained as a result of the execution of a request made under the Convention or any of its Protocols where
 - such data is protected under its national legislation, and
 - the Party to which the data should be transferred is not bound by the Convention for the Protection of Individuals with regard to Automatic Processing of Personal Data, done at Strasbourg on 28 January 1981, unless the latter Party undertakes to afford such protection to the data as is required by the former Party.
- 4 Any Party that transfers personal data obtained as a result of the execution of a request made under the Convention or any of its Protocols may require the Party to which the data have been transferred to give information on the use made with such data.
- 5 Any Party may, by a declaration addressed to the Secretary General of the Council of Europe, require that, within the framework of procedures for which it could have refused or limited the transmission or the use of personal data in accordance with the provisions of the Convention or one of its Protocols, personal data transmitted to another Party not be used by the latter for the purposes of paragraph 1 unless with its previous consent.

Article 27 – Administrative authorities

Parties may at any time, by means of a declaration addressed to the Secretary General of the Council of Europe, define what authorities they will deem administrative authorities for the purposes of Article 1, paragraph 3, of the Convention.

Article 28 – Relations with other treaties

The provisions of this Protocol are without prejudice to more extensive regulations in bilateral or multilateral agreements concluded between Parties in application of Article 26, paragraph 3, of the Convention.

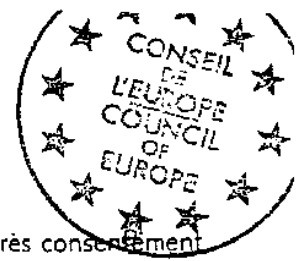
Article 29 – Friendly settlement

The European Committee on Crime Problems shall be kept informed regarding the interpretation and application of the Convention and its Protocols, and shall do whatever is necessary to facilitate a friendly settlement of any difficulty which may arise out of their application.

Chapter III

Article 30 – Signature and entry into force

- 1 This Protocol shall be open for signature by the member States of the Council of Europe which are a Party to or have signed the Convention. It shall be subject to ratification, acceptance or approval. A signatory may not ratify, accept or approve this Protocol unless it has previously or simultaneously ratified, accepted or approved the Convention. Instruments of ratification, acceptance or approval shall be deposited with the Secretary General of the Council of Europe.

- 2 De telles données peuvent toutefois être utilisées pour toute autre fin, après consentement préalable, soit de la Partie qui a transmis les données, soit de la personne concernée.
- 3 Toute Partie peut refuser de transmettre des données obtenues en conséquence de l'exécution d'une demande faite au titre de la Convention ou l'un de ses protocoles, lorsque
 - de telles données sont protégées au titre de sa loi nationale et
 - que la Partie à laquelle les données devraient être transmises n'est pas liée par la Convention pour la protection des personnes à l'égard du traitement automatisé des données à caractère personnel, faite à Strasbourg, le 28 janvier 1981, sauf si cette dernière Partie s'engage à accorder aux données la même protection qui leur est accordée par la première Partie.
- 4 Toute Partie qui transmet des données obtenues en conséquence de l'exécution d'une demande faite au titre de la Convention ou l'un de ses Protocoles peut exiger de la Partie à laquelle les données sont transmises de l'informer de l'utilisation qui en a été faite.
- 5 Toute Partie peut, par une déclaration adressée au Secrétaire Général du Conseil de l'Europe, exiger que, dans le cadre de procédures pour lesquelles elle aurait pu refuser ou limiter la transmission ou l'utilisation de données à caractère personnel conformément aux dispositions de la Convention ou d'un de ses Protocoles, les données à caractère personnel qu'elle transmet à une autre Partie ne soient utilisées par cette dernière aux fins visées au paragraphe 1 qu'avec son accord préalable.

Article 27 – Autorités administratives

Toute Partie pourra, à tout moment, par déclaration adressée au Secrétaire Général du Conseil de l'Europe, indiquer quelles autorités elle considérera comme des autorités administratives au sens de l'article 1, paragraphe 3, de la Convention.

Article 28 – Rapports avec d'autres traités

Les dispositions du présent Protocole ne font pas obstacle aux règles plus détaillées contenues dans les accords bilatéraux ou multilatéraux conclus entre des Parties en application de l'article 26, paragraphe 3, de la Convention.

Article 29 – Règlement amiable

Le Comité européen pour les problèmes criminels suivra l'interprétation et l'application de la Convention et de ses Protocoles, et facilitera au besoin le règlement amiable de toute difficulté d'application.

Chapitre III

Article 30 – Signature et entrée en vigueur

- 1 Le présent Protocole est ouvert à la signature des Etats membres du Conseil de l'Europe qui sont Parties à la Convention ou qui l'ont signée. Il est soumis à ratification, acceptation ou approbation. Un signataire ne peut ratifier, accepter ou approuver le présent Protocole sans avoir antérieurement ou simultanément ratifié, accepté ou approuvé la Convention. Les instruments de ratification, d'acceptation ou d'approbation sont à déposer près le Secrétaire Général du Conseil de l'Europe.

- 2 This Protocol shall enter into force on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the deposit of the third instrument of ratification, acceptance or approval.
- 3 In respect of any signatory State which subsequently deposits its instrument of ratification, acceptance or approval, the Protocol shall enter into force on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date of deposit.

Article 31 – Accession

- 1 Any non-member State, which has acceded to the Convention, may accede to this Protocol after it has entered into force.
- 2 Such accession shall be effected by depositing with the Secretary General of the Council of Europe an instrument of accession.
- 3 In respect of any acceding State, the Protocol shall enter into force on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date of the deposit of the instrument of accession.

Article 32 – Territorial application

- 1 Any State may at the time of signature or when depositing its instrument of ratification, acceptance, approval or accession, specify the territory or territories to which this Protocol shall apply.
- 2 Any State may, at any later date, by declaration addressed to the Secretary General of the Council of Europe, extend the application of this Protocol to any other territory specified in the declaration. In respect of such territory the Protocol shall enter into force on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date of receipt of such declaration by the Secretary General.
- 3 Any declaration made under the two preceding paragraphs may, in respect of any territory specified in such declaration, be withdrawn by a notification addressed to the Secretary General. The withdrawal shall become effective on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date of receipt of such notification by the Secretary General.

Article 33 – Reservations

- 1 Reservations made by a Party to any provision of the Convention or its Protocol shall be applicable also to this Protocol, unless that Party otherwise declares at the time of signature or when depositing its instrument of ratification, acceptance, approval or accession. The same shall apply to any declaration made in respect or by virtue of any provision of the Convention or its Protocol.
- 2 Any State may, at the time of signature or when depositing its instrument of ratification, acceptance, approval or accession, declare that it avails itself of the right not to accept wholly or in part any one or more of Articles 16, 17, 18, 19 and 20. No other reservation may be made.
- 3 Any State may wholly or partially withdraw a reservation it has made in accordance with the foregoing paragraphs, by means of a declaration addressed to the Secretary General of the Council of Europe, which shall become effective as from the date of its receipt.
- 4 Any Party which has made a reservation in respect of any of the articles of this Protocol mentioned in paragraph 2 above, may not claim the application of that article by another Party. It may, however, if its reservation is partial or conditional, claim the application of that provision in so far as it has itself accepted it.

- 2 Le présent Protocole entrera en vigueur le premier jour du mois suivant l'expiration d'une période de trois mois après le dépôt du troisième instrument de ratification, d'acceptation ou d'approbation.
- 3 Pour tout Etat signataire qui déposera ultérieurement son instrument de ratification, d'acceptation ou d'approbation, le Protocole entrera en vigueur le premier jour du mois qui suit l'expiration d'une période de trois mois après la date de dépôt.

Article 31 – Adhésion

- 1 Tout Etat non membre ayant adhéré à la Convention pourra adhérer au présent Protocole après l'entrée en vigueur de celui-ci.
- 2 Une telle adhésion se fera par le dépôt de l'instrument d'adhésion près le Secrétaire Général du Conseil de l'Europe.
- 3 Pour tout Etat adhérent, le Protocole entrera en vigueur le premier jour du mois qui suit l'expiration d'une période de trois mois après la date de dépôt de l'instrument d'adhésion.

Article 32 – Application territoriale

- 1 Tout Etat pourra, lorsqu'il signera le présent Protocole ou déposera son instrument de ratification, d'acceptation, d'approbation ou d'adhésion, spécifier le ou les territoires au(x)quel(s) s'appliquera ledit Protocole.
- 2 Tout Etat pourra, à n'importe quelle date ultérieure, par déclaration adressée au Secrétaire Général du Conseil de l'Europe, étendre l'application du présent Protocole à tout autre territoire spécifié dans cette déclaration. A l'égard dudit territoire, le Protocole entrera en vigueur le premier jour du mois suivant l'expiration d'une période de trois mois après la date de réception de la déclaration par le Secrétaire Général.
- 3 Toute déclaration faite en vertu des deux paragraphes précédents pourra être retirée, en ce qui concerne tout territoire désigné dans cette déclaration, par notification adressée au Secrétaire Général du Conseil de l'Europe. Ledit retrait prendra effet le premier jour du mois qui suit l'expiration d'une période de trois mois après la date de réception de la notification par le Secrétaire Général.

Article 33 – Réserves

- 1 Toute réserve formulée par une Partie à l'égard d'une disposition de la Convention ou de son Protocole s'applique également au présent Protocole, à moins que cette Partie n'exprime l'intention contraire au moment de la signature ou au moment du dépôt de son instrument de ratification, d'acceptation, d'approbation ou d'adhésion. Il en est de même pour toute déclaration faite à l'égard ou en vertu d'une disposition de la Convention ou de son Protocole.
- 2 Tout Etat peut, au moment de la signature ou au moment du dépôt de son instrument de ratification, d'acceptation, d'approbation ou d'adhésion, déclarer se prévaloir du droit de ne pas accepter, en tout ou en partie, un ou plusieurs des articles 16, 17, 18, 19 et 20. Aucune autre réserve n'est admise.
- 3 Tout Etat peut retirer tout ou partie des réserves qu'il a faites conformément aux paragraphes précédents, en adressant à cet effet au Secrétaire Général du Conseil de l'Europe une déclaration prenant effet à la date de sa réception.
- 4 La Partie qui a formulé une réserve au sujet d'un des articles mentionnés au paragraphe 2 du présent article ne peut prétendre à l'application de cet article par une autre Partie. Cependant, elle peut, si la réserve est partielle ou conditionnelle, prétendre à l'application de cet article dans la mesure où elle l'a accepté.

Article 34 – Denunciation

- 1 Any Party may, in so far as it is concerned, denounce this Protocol by means of a notification addressed to the Secretary General of the Council of Europe.
- 2 Such denunciation shall become effective on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date of receipt of the notification by the Secretary General.
- 3 Denunciation of the Convention entails automatically denunciation of this Protocol.

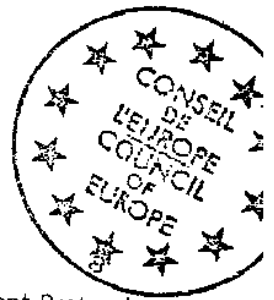
Article 35 – Notifications

The Secretary General of the Council of Europe shall notify the member States of the Council of Europe and any State which has acceded to this Protocol of:

- a any signature;
- b the deposit of any instrument of ratification, acceptance, approval or accession;
- c any date of entry into force of this Protocol in accordance with Articles 30 and 31;
- d any other act, declaration, notification or communication relating to this Protocol.

In witness whereof, the undersigned, being duly authorised thereto, have signed this Protocol.

Done at Strasbourg, this 8th day of November 2001, in English and in French, both texts being equally authentic, in a single copy which shall be deposited in the archives of the Council of Europe. The Secretary General of the Council of Europe shall transmit certified copies to each member State of the Council of Europe and to the non-member States which have acceded to the Convention.

Article 34 – Dénonciation

- 1 Toute Partie peut, dans la mesure où elle est concernée, dénoncer le présent Protocole par notification adressée au Secrétaire Général du Conseil de l'Europe.
- 2 Cette dénonciation prendra effet le premier jour du mois suivant l'expiration d'une période de trois mois après la date à laquelle le Secrétaire Général en aura reçu notification.
- 3 La dénonciation de la Convention entraîne automatiquement la dénonciation du présent Protocole.

Article 35 – Notifications

Le Secrétaire Général du Conseil de l'Europe notifie aux Etats membres du Conseil de l'Europe et à tout Etat ayant adhéré au présent Protocole :

- a toute signature ;
- b le dépôt de tout instrument de ratification, d'acceptation, d'approbation ou d'adhésion ;
- c toute date d'entrée en vigueur du présent protocole, conformément aux articles 30 et 31 ;
- d tous autres actes, déclarations, notifications ou communications ayant trait au présent Protocole.

En foi de quoi, les soussignés, dûment autorisés à cet effet, ont signé le présent Protocole.

Fait à Strasbourg, le 8 novembre 2001, en français et en anglais, les deux textes faisant également foi, en un seul exemplaire qui sera déposé dans les archives du Conseil de l'Europe. Le Secrétaire Général du Conseil de l'Europe en communiquera copie certifiée conforme à chacun des Etats membres du Conseil de l'Europe ainsi qu'à tout Etat non membre ayant adhéré à la Convention.

CERTIFIED COPY

Strasbourg, this 8 April
For the Secretary General :

Roberto LAMPONI
Head of the Treaty Office

List of declarations made with respect to treaty no. 182

Second Additional Protocol to the European Convention on Mutual Assistance
in Criminal Matters

Complete chronology on: 08/10/02

Norway :

Reservation contained in the full powers of signature handed to the Secretary General of the Council of Europe at the time of signature of the instrument, on 8 November 2001 - Or. Engl.

In accordance with Article 9, paragraph 9, of the Protocol, Norway declares that it will not apply the provisions of this article to hearings by video conference involving the accused person or the suspect.

The preceding statement concerns Article(s): 9

Declaration contained in the full powers of signature handed to the Secretary General of the Council of Europe at the time of signature of the instrument, on 8 November 2001 - Or. Engl.

In accordance with Article 13 of the Protocol, Norway declares that before an agreement is reached under paragraph 1 of this article, the consent referred to in paragraph 3 of this article will be required.

The preceding statement concerns Article(s): 13

Reservation contained in the full powers of signature handed to the Secretary General of the Council of Europe at the time of signature of the instrument, on 8 November 2001 - Or. Engl.

In accordance with Article 33, paragraph 2, of the Protocol, Norway declares that it does not accept Articles 17-20.

The preceding statement concerns Article(s): 33

Source: Treaty Office on <http://conventions.coe.int>

Tłoczono z polecenia Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej

Skierowano do druku 24 stycznia 2003 r.

Cena 3,36 zł + 22% VAT

